

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2022

MICHAIL PARŠAKOV

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostního managementu

Katedra bezpečnostních studií

**Chudoba jako sociální a bezpečnostní
problém**

Bakalářská práce

Poverty as a social and security problem

Bachelor thesis

VEDOUCÍ PRÁCE:

PhDr. Mgr. Lukáš URBAN, Ph.D.

AUTOR PRÁCE:

Michail PARŠAKOV

**PRAHA
2022**

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Praze, dne 14.3. 2022

Michail PARŠAKOV

Poděkování

Děkuji tímto PhDr. Mgr. Lukáši Urbanovi, Ph. D. za jedinečnou možnost psát tuto práci pod jeho odborným vedením. A také děkuji svému dlouholetému kamarádovi kapitánovi Mgr. Zdeňku Solařovi za jeho přátelské rady a osobní podporu.

ANOTACE

Tato bakalářská práce interpretuje fenomén chudoby jako sociální a bezpečnostní problém. První kapitola je věnována terminologickému a teoretickému představení řešené materie. Další se zaměřuje na sociální roz/vrstvení české společnosti po roce 1990. V třetí kapitole jsou řešeny bezpečnostní a politické aspekty chudoby, stejně tak riziková polarizace společnosti. Předposlední kapitola popisuje – v uvedených kontextech – kondici společnosti v éře onemocnění Covid-19 a snaží se poskytnout predikci dalšího socioekonomického vývoje. Poslední kapitola představuje vybrané studie vztahující se k chudobě, kriminalitě a kvalitě života. Závěr nabízí shrnutí řešených otázek a problémů.

KLÍČOVÁ SLOVA

bezpečnost * chudoba * kriminalita * pandemie onemocnění Covid-19 * privatizace
* sociální stratifikace

ANNOTATION

This bachelor thesis shows the phenomenon of poverty as a social and security problem. The first chapter deals with the terminological and theoretical presentation of the matter. Another chapter deals with the social stratification of Czech society after year 1990. The third chapter presents the security and political aspects of poverty and the risk polarization of society. The penultimate chapter deals - in this context - with the state of society during the Covid-19 disease and seeks to provide a prediction of further socio-economic development. The last chapter is about selected studies on poverty, crime and quality of life. At the end, there is a summary of issues and problems.

KEYWORDS

security * poverty * crime * pandemic Covid-19 disease * privatization * social stratification

Obsah

Předmluva.....	1
Úvod.....	3
1 Úvodní terminologické a teoretické ukotvení	7
1.1 Chudoba a její typy	7
1.2 Objektivní a subjektivní chudoba	8
1.3 Absolutní a relativní chudoba	9
1.4 Přímá a nepřímá chudoba.....	9
1.5 Perskriptivní (expertní) a konsensuální chudoba	10
1.6 Stará a nová chudoba.....	10
1.7 Otevřená, skrytá a latentní chudoba	10
1.8 Kvalita života a životní úroveň.....	10
1.9 Sociální nerovnost a sociální stratifikace	12
1.10 Marginalizace a hranice příjmové chudoby.....	14
1.11 Teoretická optika hranice příjmové chudoby.....	15
2 Stratifikace české společnosti po roce 1990.....	18
3 Bezpečnostní a politické aspekty chudoby	26
3.1 Bezpečnostní aspekty.....	26
3.2 Politické aspekty	29
4 Česká společnost v době (post)covidové	33
5 Vývoj chudoby a kriminalit pramenících ze sociální nerovnosti v ČR	37
5.1 Ovlivňuje chudoba kriminalitu v České republice?.....	37
5.2 Pandemie koronaviru	39
5.3 Kriminalita spojená se sociální nerovností	41
5.4 Hospodářská kriminalita.....	43

5.5	<i>Loupeže</i>	44
5.6	<i>Majetková kriminalita</i>	45
5.7	<i>Mravnostní kriminalita</i>	46
5.8	<i>Kriminalita v roce 2021</i>	49
	Závěr.....	51
	Použitá literatura a další prameny informací	53
	Příloha.....	58

Předmluva

V průběhu mého vysokoškolského studia (2019-2022) jsme se jako světová společnost ocitli v situaci, kterou bych si ještě před pár lety vůbec nedokázal představit. Stále probíhající pandemie onemocnění COVID-19 ovlivnila opravdu mnoho; v současnosti se potýkáme s jejími výraznými dopady do většiny segmentů společnosti. Jestli bych si měl zvolit dvě nejstěžejnější témata, kterým musíme na globální i národní úrovni čelit, tak je to ochrana zdraví a těžké ekonomické dopady, které mohou dovádět velké skupiny lidí k chudobě. Právě proto vnímám aktuálnost tohoto tématu více než kdy před tím, ačkoliv fenomén nerovnosti a chudoby tu je od nepaměti.

Původním (nejenom) ekonomickým problémem je inflace. Dlouhodobě nejde „ruku v ruce“ se navyšováním mezd. Hlavní podíl na tom, alespoň dle mého názoru, má růst cen nemovitostí. Současné hospodářské dopady na ekonomiku jsou vskutku turbulentní; stát se zadlužuje a zároveň pouští do oběhu obrovské množství peněz, čímž se růst inflace akceleroval. Následně ČNB začala zvedat úrokové sazby, aby těmto inflačním dopadům předcházela. Bohužel postupně pro klienty na bankovním trhu to začalo razantním způsobem zvedat splátky na úvěrech, což povede k dražšímu a ještě méně dostupnému bydlení. Kvalitu bydlení ovlivňuje i výše cen energií. Tedy máme tu jednu krizi, do které se významně promítá ještě energetická krize navíc. Bohužel ceny energií se pomítají i do ostatních oblastí, což vede ke spirále zdražování. V neposlední řadě přišlo hodně lidí kvůli pandemii a hygienickým opatřením o své zaměstnání nebo podnikání, anebo významným způsobem byli po stránce příjmové negativně ovlivněni.

Vzhledem k těmto okolnostem si myslím, že budeme mít v roce 2022 k velké chudobě vskutku nakročeno, což může představovat také významné bezpečnostní riziko. Zoufalství chudoby může lidi nutit k páchání trestných činů, sebevraždných činů a také jiných společensky nežádoucích forem chování, kterých by se normálně za běžných životních podmínek nedopouštěli. Může to vést k destabilizaci systému i „rozkladu“ důvěry ve stát, což už z historie známe.

Proto vnímám důležitost, aktuálnost a nutnost zpracování tohoto tématu, abychom se na něj jako společnost i jednotlivci zaměřili včas. Proto pro mě bude motivující svojí prací k poznání této rozsáhlé problematiky přispět.

Úvod

Tuto práci, která bude nahlížet na chudobu jako na problematiku v oblasti sociální a bezpečnostní, jsem rozdělil do 5 kapitol. První kapitola se bude věnovat vstupnímu terminologickému a teoretickému ukotvení. Cílem této kapitoly je objasnit významy některých termínů, která jsou důležitá pro hlubší uchopení v rámci této problematiky a přiblížit teorii, ze které se stanovuje hranice chudoby, neboť je to jeden z významných ukazatelů z hlediska chudoby, který také budu uplatňovat v praktické části při vyhodnocování hypotéz.

Ve druhé kapitole se zaměřím na proměny rozvrstvení české společnosti od roku 1990, pokusím se nastínit základní dlouhodobé i krátkodobé trendy, vyjádřit vzájemné konsekvence, udělat jisté srovnání v rámci posledních dekad a pojmenovat stěžejní okolnosti, které měly vliv na celkový vývoj sociální stratifikace.

V následující kapitole se budu zaměřovat na bezpečnostní a politické aspekty chudoby, které vzájemně úzce souvisí. Bude pro mě podstatné se zaměřit na jednotlivé aspekty, a také poukázat na jejich možnou provázanost s dalšími z nich. Zároveň pro mě bude důležité upozornit na možnosti zlepšení sociální a bezpečnostní úrovně obyvatelstva prostřednictvím zlepšení legislativních rámců v oblasti exekucí, neboť to spadá do politických aspektů, které by mohly velmi významným způsobem dopomoci k celkovému zlepšení již beztak velmi složité situace ve společnosti. Je zřejmé, že ne všechny socioekonomické otázky se dají řešit snadno, neboť v nich existují značné rozpory v předpokladech i řešeních; to následně vede k brizantní polarizaci společnosti.

V předposlední kapitole se zaměřím na nynější socioekonomickou situaci společnosti v souvislosti s pandemií onemocnění Covid-19, která se promítá do mnoha oblastí života včetně bezpečnosti. Mým cílem je vytvořit jistou prognózu vývoje, při které bych se rád opíral z poznatků zjištěných z praktické části, neboť jedna z hypotéz vede k zjištění poznatků v této problematice z minulosti, ze kterých bude možné přesněji stavět pravděpodobnou prognózu dalšího vývoje.

Finální kapitola bude mít praktický, empirický charakter. Budu v ní komentovat statistická data, abych se mohl odpovědně vyjádřit k stanoveným hypotézám.

Cílem praktického a empirického šetření je:

1. Zjistit vliv kovidové pandemie na Českou republiku z hlediska dopadů chudoby i kriminality.
2. Provéřit, zda s růstem chudoby v České republice roste i kriminalita, která je spojená se sociální nerovností.

Hypotézy a badatelské předpoklady jsou:

1. Růst chudoby způsobuje větší kriminalitu v České republice.
2. V pandemickém období 2020-2021 došlo k prohloubení chudoby a kriminality vzniklé v důsledku chudoby v České republice.

Důležité při tvorbě této práce bude pro mě, aby jednotlivé části a kapitoly na sebe svojí strukturou navazovaly. Úvodní terminologické a teoretické vstupní ukotvení bude základním pilířem pro další teoretický a praktický postup v této práci. Následně začnu od polistopadové minulosti uplatňovat teoretické poznatky probíhajících společenských jevů v České republice z hlediska sociálního rozvrstvení k tomu, abychom se mohli dostat k současnému stavu, který je důsledkem okolností v uplynulých třech dekádách. Poté, co se od historie dostanu k současnému stavu, se budu moci zaměřit v teoretické rovině na bezpečnostní a politické aspekty chudoby, se kterými se nyní potýkáme. Zároveň se potýkáme i s důsledky pandemie onemocnění Covid-19, a jelikož se jedná o velmi významnou mimořádnou událost ovlivňující společnost celosvětově, budu se na ní chtít zaměřit ze socioekonomického pohledu taktéž, abych vystihl současnost, a zároveň se budu chtít pokusit udělat možný výhled do budoucnosti vytvořením prognózy dalšího vývoje. Následující praktická část si klade za cíl nejen najít odpovědi na stanovené hypotézy, ale i způsob pozorování souvztažností mezi mírou společenské chudoby a množstvím kriminality, která se promítá do bezpečnosti.

Praktické uplatnění může přinést v oblasti sociální politiky, nastavení legislativy a zajišťování bezpečnosti pro veřejnou a státní správu, neboť pro zajištění lepších sociálních poměrů a bezpečnosti jsou vynakládány určité finanční prostředky. Možnost určení tendencí, od jaké míry chudoby lze očekávat výrazné negativní dopady na kriminalitu, může dopomoci k efektivitě veřejného systému včetně efektivního vynakládání vložených prostředků, což má přímou vazbu na mnou studovaný obor a charakter univerzity.

V této práci uplatním analýzu, syntézu, indukci, dedukci, generalizaci a komparaci jako vědecké metody. Komparace je vhodnou metodou pro sledování změn v čase. Generalizace může být vhodná pro výběr druhů kriminalit pro pozorování, jelikož druhů trestných činů je poměrně rozsáhlé množství. Dedukce mi umožní z jednotlivých výstupů ze statistického pozorování vytvořit jednotný výstup. Indukce mi poskytne možnost uplatnit obecnější závěry například při určování vývoje chudoby, protože měření chudoby a její uchopení můžeme dělat mnoho způsoby. Analýza a syntéza budou u tohoto tématu stěžejními metodami, neboť daná problematika má opravdu velmi mnoho aspektů a okolností vzájemně provázaných. Rovněž uplatním získané informace a znalosti ze statistiky a teoretického rámce hranice příjmové chudoby.

Časový harmonogram zpracování této práce započal v dubnu 2021 a skončil v první polovině března roku 2022. V dubnu jsem se obeznámil se zadáním a pokyny pro zpracování této práce. V období května až září, zejména v období letních prázdnin, jsem se zaměřil na obeznámení se s problematikou dle stanoveného zadání, přípravou a studováním vhodné literatury a zdrojů, následně jsem se pokoušel stanovit si vlastní celkové konceptuální uchopení této práce ze získaných poznatků a vlastních názorů a pohledů, taktéž jsem se zamýšlel nad způsobem vypracování praktické části a získáváním vhodných dat převážně statistického charakteru. V říjnu před započítím psaní práce jsem si pročítal absolventské práce jiných studentů, abych lépe uchopil formu a podobu, která má odpovídat náročnosti a kvalitě akademických prací této úrovně. V tomto měsíci jsem také tuto práci začal vypracovávat. Do konce roku 2021 jsem vypracovával převážně teoretickou část. Od nového roku jsem se zaměřil následně spíše na praktickou část, jelikož jsem očekával přístup k většímu množství potřebných

statistických dat, abych mohl v rámci porovnávání výstupů do toho zakomponovat i data z roku 2021.

Z důvodu, že zpracování některých dat trvá delší dobu po uplynutí roku, jsem neměl přístup ke všem datům, která jsem potřeboval i pro rok 2021, některé chybějící částečně se mi podařilo získat od Policie České republiky, proto praktická část byla převážně zpracována v lednu a únoru. U teoretické části probíhaly průběžně korekce až do března roku 2022, významný podíl na úpravách měly společenské události, které se děly v průběhu této práce. Původně jsem vycházel před započítáním práce, že hlavním probíhajícím tématem ve společnosti bude pandemie onemocnění Covid-19, ovšem jsem nemohl předpokládat, kolik společenských událostí ovlivňující sociální a bezpečnostní situaci velmi významným způsobem se odehraje v období tvorby této práce.

Na podzim započala energetická krize a volby s překvapivým vítězstvím pravicových stran, v závěru loňského roku se začala objevovat nová varianta tohoto onemocnění „omikron“, která se razantně odlišuje svým průběhem i šířením od přechozích variant. Zpočátku z této varianty byly velké obavy.

Přes tyto turbulentní okolnosti začínala pomalu svítit naděje na „lepší časy“, že už to onemocnění není tak vážné, a zrušila se většina omezujících opatření vzniklá z důvodu zabránění šíření tohoto onemocnění, proto jsem se domníval, že žádné okolnosti mající tak významný vliv jako doposud ekonomického a bezpečnostního charakteru, nenastanou, ovšem nestalo se tak. V posledních dnech dokončování této práce nastala válka na Ukrajině, kterou jsem musel taktéž v této práci zmínit. Všechny výše zmíněné okolnosti mě vedly k průběžným úpravám práce.

Pro vypracování zadání jsem měl opravdu velké množství zdrojů a pramenů, odkud jsem mohl čerpat. V této práci jsem uplatnil hlavně poznatky z monografií, kvalifikačních prací a internetových zdrojů. Tuto práci jsem vypracoval dle normy ČSN ISO 690.

1 Úvodní terminologické a teoretické ukotvení

1.1 Chudoba a její typy

Chudoba patří mezi problémy, které lze zařadit do skupiny tzv. antroposociálních problémů, tak i do skupiny tzv. intersociálních problémů.¹ Pojem chudoba nemá terminologicky jednotné vymezení. „*Neexistuje „správná“ či „vědecká“ definice chudoby, o níž by se dosáhlo obecného konsensu, stejně jako neexistuje jediný obecně přijatý způsob jejího měření.*“²

Jelikož neexistuje jednotná definice chudoby, je možné na ni nahlížet různými pohledy a také za různými účely. „*Definice chudoby slouží dvěma základním účelům: Dovoluje měřit rozsah chudoby ve společnosti a určuje rozsah oprávnění chudých vůči sociálnímu státu. S definicí a měřením chudoby je stejná potíž jako s definicemi a měřeními řady jiných sociálních fenoménů.*“³

Myslím si, že vytvoření jednotné definice je dosti komplikované z důvodu, že není přesně stanoveno, na co se chudoba zaměřuje (jaké aspekty života se považují za rozhodující) a kde je její počátek nebo hranice. Tím mám na mysli, zda na chudobu nahlížíme pouze jako míru materiálního dostatku nebo spíše nedostatku, anebo jako na určité vnitřní nastavení ve vnímání sebe sama a druhých. V obou případech stále nemusí být jasné, co je to vlastně chudoba, a kdo se eventuálně za chudého může považovat. Není jasné, kdo se z materiálního hlediska může považovat za chudého. Zda to jsou ty materiálně nejméně zabezpečené vrstvy ve státě? Toto pojetí by mohlo být relativní, neboť daná úroveň materiálního uspokojení v porovnání se zbytkem světové populace by mohla být z hlediska materiálního zajištění nadprůměrná. Stejně tak i materiálně nejvíce zajištěný člověk ve státě by mohl být velmi chudým

¹ HECZKOVÁ, Eduarda. CHUDOBA VE SVĚTĚ In: *CHUDOBA, NEZAMĚSTNANOST: a další témata Pražské školy alternativ*. Praha: Ekumenická akademie Praha, 2012. s. 12-21. ISBN 978-80-87661-03-1.

² MAREŠ, Petr. *Sociologie nerovnosti a chudoby*. Praha: SOCIOLOGICKÉ NAKLADATELSTVÍ, 1999. ISBN 80-85850-61-3. Str. 109.

³ MAREŠ, Petr. *Sociologie nerovnosti a chudoby*. Praha: SOCIOLOGICKÉ NAKLADATELSTVÍ, 1999. ISBN 80-85850-61-3. Str. 109.

prof. PhDr. Mareš Petr, CSc. (*19.9.1947 - Zlín) – významný český současný sociolog, pedagog a vědecký pracovník působící na Masarykově univerzitě, Fakultě sociálních studií, Katedře sociologie.

v porovnání s ještě více materiálně prosperujícími lidmi na Zemi. To ovšem neznamená, že člověk s nízkým materiálním zázemím se může vnitřně vnímat za chudého nebo žijícím v chudobě oproti materiálně nejlépe zajištěným, stejně tak každý může vnímat chudého nebo chudobu odlišným způsobem. Myslím si, že právě z této nejednoznačnosti byly vytvořeny různé typologie chudoby, abychom mohli určit, co pojetím chudoby v konkrétní případě vymezujeme a koho můžeme za chudého označit, případně stanovit doplňující kritéria k vyhodnocení a měření.

V odborné literatuře je možné se setkat s několika kategoriemi konceptů chudoby a její typologií, kterou si následně přiblížíme. Chudoba se může dělit na **objektivní a subjektivní, absolutní a relativní, přímou a nepřímou, perskriptivní (expertní) a konsensuální, starou a novou, otevřenou, skrytou a latentní.**

1.2 Objektivní a subjektivní chudoba

Pojem objektivní chudoby charakterizuje chudobu, která je pojímána z hlediska jedince nebo skupiny mimo ně, tedy jak dle určitého nastavení a představ ve společnosti je vnímána úroveň chudoby. Určování a označení někoho za chudého probíhá vně, ačkoliv se tak daný jedinec nebo skupina vůbec nemusí cítit a vnímat to. „**Objektivní chudoba představuje charakteristiku sociální struktury a vztahů, která je postižitelná objektivně zaznamenanými znaky. Její vymezení a hranice jsou tu výsledkem společenského konsensu vnějších pozorovatelů, ať již veřejného mínění, či představitelů společenských institucí politických, ekonomických, byrokratických a sociálních v užším smyslu (např. charitativních a dobrovolných organizací atd.).**“⁴

Oproti tomu „subjektivní“ chudoba závisí naopak na dané skupině nebo jedinci, na jejich subjektivním vnímání sebe, zda jsou chudí. „*Subjektivní chudoba*

⁴ HAVLÍK, Radomír. *Aktuální problémy společnosti z pohledu sociologie*. Praha: UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA, 2016. ISBN 978-80-7452-121-8. Str. 88.

je výrazem vlastní sociálně ekonomické situace v optice těch, kteří se za chudé či chudobě se blížíci sami považují.⁵

1.3 Absolutní a relativní chudoba

Pojetí chudoby za „absolutní“ vystihuje sociální úroveň jedince, kdy není schopen uspokojit svoje základní životní potřeby. „Chudoba pod hranicí definovanou životně důležitými minimálními potřebami.“⁶

„Relativní“ chudoba je hodnocením chudoby v určité společnosti dle určitých stanovených kritérií a dle určitých propočtů, které se stanoví. „Již Simmel napsal, že chudými nejsou jen ti, kdo jsou na (úplném) dně (celé) společnosti, ale chudobu lze nalézt v každé sociální vrstvě. Jestliže totiž část příslušníků určité sociální vrstvy má méně než její ostatní příslušníci, je pravděpodobné, že se (ve srovnání s nimi) budou cítit chudými.“⁷ Tedy nemusí mít jako u absolutní chudoby nedostatek na základní životní potřeby, ale oproti ostatním si může připadat chudý i ve společnosti plné blahobytu. „Chudoba definovaná vzhledem k životní úrovni většiny v dané společnosti.“⁸

1.4 Přímá a nepřímá chudoba

„Nepřímá“ chudoba se zjišťuje jen dle výše příjmů a neberou se v potaz výdaje. Neurčuje se spotřeba a ani kupní síla získaných prostředků. Sociální úroveň se vyhodnocuje jen dle výše získaných prostředků. U „přímé“ chudoby se berou v potaz příjmy a také výdaje. Přeměna získaných prostředků do spotřeby, a jaká je kupní síla peněz. Je zde důležité nejen, kolik peněz má jedinec nebo skupina k dispozici, ale primárně co si za ně můžou dovolit.

⁵ HAVLÍK, Radomír. *Aktuální problémy společnosti z pohledu sociologie*. Praha: UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA, 2016. ISBN 978-80-7452-121-8. Str. 88.

⁶ GIDDENS, Anthony. *Sociologie*. Praha: Argo, 1999. ISBN 80-7203-124-4. Str. 555.

Giddens Anthony (*18.1.1938 - Londýn) – britský politik, sociolog a vysokoškolský pedagog, jeden z nejvýznamnějších novodobých sociologů.

⁷ MAREŠ, Petr. *Sociologie nerovnosti a chudoby*. Praha: SOCIOLOGICKÉ NAKLADATELSTVÍ, 1999. ISBN 80-85850-61-3. Str. 111.

⁸ GIDDENS, Anthony. *Sociologie*. Praha: Argo, 1999. ISBN 80-7203-124-4. Str. 562.

1.5 Perskriptivní (expertní) a konsensuální chudoba

U perskriptivní koncepce chudoby stanovují úroveň chudoby experti, který vyhodnocují určitým způsobem (například spotřebními koši). Konsensuální koncepce určuje názor celkové společnosti, jde o konsensus společnosti o tom, co je pro život nezbytné. Vyhodnocuje se za pomoci informací získaných od respondentů.

1.6 Stará a nová chudoba

Zobecněně lze říct, že toto dělení vychází především z příčin vzniku chudoby. Nová chudoba patří k současným moderním okolnostem, které člověka mohou dostat do chudoby, kdežto oproti tomu stará chudoba patří k tradičním příčinám vzniku chudoby, které tu byly předtím. Stará chudoba vychází z demografických okolností. Nová chudoba vychází z uplatnění na pracovním trhu.

1.7 Otevřená, skrytá a latentní chudoba

Otevřená chudoba je chudoba, která je zjevná, viditelná a postižitelná (například bezdomovec). Skrytá chudoba uniká pozornosti. Latentní chudoba označuje lidi jako „chudobě se blížící“, označujeme tak jedince nebo skupiny, co jsou díky sociálnímu fungování státu schopni nebýt v chudobě. Je velmi závislá na sociálním nastavení státu.⁹ Myslím si, že se jedná především o viditelnost nebo neviditelnost chudoby, respektive zda je zjevná a zda se projevuje nebo neprojevuje navenek. I to že stát někomu pomáhá sociálním přístupem, zkresluje vnímání chudoby určitých skupin.

1.8 Kvalita života a životní úroveň

„Definice kvality života existuje mnoho, žádná však nikdy nebyla oficiálně přijata. Tento pojem bývá mimo jiné někdy zaměňován nebo nahrazován jinými

⁹ HAVLÍK, Radomír. *Aktuální problémy společnosti z pohledu sociologie*. Praha: UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA, 2016. ISBN 978-80-7452-121-8. Str. 90–91.

*termíny jako sociální pohoda nebo lidský rozvoj. Obecně by se dalo sumarizovat, že kvalita života je důsledkem vzájemného působení různých faktorů, jako jsou například sociální, zdravotní nebo ekonomické podmínky, které ve vzájemné interakci ovlivňují kvalitu života jednotlivce i celé společnosti.*¹⁰ Obdobně jako u pojmu chudoba není jednotně stanovena definice, proto uchopení tohoto pojmu představuje různé možnosti a může nás vést obdobně jako u chudoby k různým způsobům nahlížení na kvalitu života, případně na její vyhodnocování nebo měření. Stejně tak se přistupuje i k životní úrovni terminologicky. *„Pro pojem životní úroveň neexistuje nějaká obecně přijatá definice. Neexistuje definice, která by určovala věcný obsah životní úrovně, ani vyjádření v jednom souhrnném ukazateli nebo v ustálené soustavě dílčích indikátorů.*¹¹

De facto, jestliže existují pro termíny chudoba, kvalita života a životní úroveň různé definice, existuje i různé nahlížení na ně a existuje i tím pádem možnost pochybovat, zda se jedná o jedno a totéž. U chudoby jsem specifikoval několik typologií. Například absolutní a relativní. Chudoba je ovšem pojímána převážně v materiální rovině. Je možné ovšem nahlížet na člověka, že může být i duševně chudý a materiálně nikoliv. Na to, co je to chudoba a kdo může být považován za chudého, se nahlíží stanovením určitých kritérií nebo způsobu vyhodnocení. Myslím si, že je to stejné u kvality života a životní úrovně. Je možné tyto pojmy vnímat různě, a i podle různých hodnot, které zároveň jdou souhrnně propojit.

„Kontroverznost tématu spočívá v tom, že neexistuje – a možná ani nemůže existovat – všeobecně přijímaná definice kvality života a neexistuje ani žádný jednoznačný koncept tohoto pojmu. Rovněž tak i teorie kvality života je v současné době teprve konsensuálně vytvářena. Odrazem všech těchto skutečností je potom značná terminologická roztržitost. Vedle pojmu „quality of life“ (kvalita života) totiž existuje celá řada souvisejících nebo souřadných pojmů, které jsou velmi

¹⁰ HROMÁDKOVÁ, Hana. *Kvalita života a výzkum hodnotového systému současné generace*. Hradec Králové, 2017. Bakalářská práce. Univerzita Hradec Králové, Fakulta informatiky a managementu, Katedra managementu. Vedoucí práce PhDr. Věra Strnadová, Ph.D. Str. 8.

¹¹ BÍLKOVÁ, Lucie. *Faktory životní úrovně českých domácností*. Brno, 2015. Diplomová práce. Mendelova univerzita v Brně, Provozně ekonomická fakulta. Vedoucí práce prof. Ing. Jana Stávková, CSc. Str. 19.

často užívány jako synonyma, i když ani jejich přesný význam není dosud zcela dostatečně definován.¹²

1.9 Sociální nerovnost a sociální stratifikace

„Dnes je téměř povinnou součástí každé dobře napsané učebnice sociologie kapitola o sociálních nerovnostech a společenském rozvrstvení. V každé takové kapitole se opakuje tvrzení, že nerovnosti mezi lidmi jsou univerzální vlastností všech společenských uspořádání. Jinými slovy, není z moderní doby ani z historie známo uspořádání vyznačující se naprostou rovností všech svých členů.“¹³

Dle Mareše sociologická analýza „...chápe přitom nerovnost jako: 1. nerovné vztahy prvků sociální struktury: pozic, rolí a statusů, 2. nerovnost jedinců, kteří se v sociální struktuře pohybují (to, jak jsou jedinci zařazováni do systému sociální stratifikace ve vztahu k ostatním jedincům a ve společnosti jako celku), a nerovnost celých sociálních kategorií a skupin (tříd, vrstev, sociálních skupin).“¹⁴ Pojetí sociální nerovnosti vyčleňuje roviny, kde mezi lidmi bývají rozdíly ve společnosti, kde a v čem jedni převyšují druhé a naopak. Myslím si, že určujícím je, na které rozdíly se zaměřujeme.

*„V moderní společnosti je nerovnost vyjádřena především třídními rozdíly, jež do značné míry ovlivňují život jedince, ale nikdy zcela neurčují jeho osud; ve společnosti existuje značná sociální mobilita. Někteří lidé se nicméně ocitají v chudobě, z níž se jim nedaří uniknout. Pojem „relativní chudoba“ je vlastně vyjádřením majetkové nerovnosti ve společnosti.“¹⁵ Je zajímavé, jak jednotlivé termíny mohou mít mezi sebou určité souvislosti a provázanost. Nerovnost je spojená i s pojmem **sociální stratifikace**. „Jiné označení pro vertikální nerovnost*

¹² HEŘMANOVÁ, Eva. *Kvalita života a její modely v současném sociálním výzkumu* [online]. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze a Metropolitní universita, 2012. [cit.20.2.2022]. Dostupné z: <https://www.sav.sk/journals/uploads/09101219Hermanova%20-%20OK%20upravena%20studia.pdf>

¹³ MATĚJŮ, Petr, Klára, VLACHOVÁ a kol. *Nerovnost, spravedlnost, politika: Česká republika 1991-1998*. Praha: SOCIOLOGICKÉ NAKLADATELSTVÍ, 2000. ISBN 80-85850-82-6. Str. 192.

¹⁴ MAREŠ, Petr. *Sociologie nerovnosti a chudoby*. Praha: SOCIOLOGICKÉ NAKLADATELSTVÍ, 1999. ISBN 80-85850-61-3. Str. 23.

¹⁵ GIDDENS, Anthony. *Sociologie*. Praha: Argo, 1999. ISBN 80-7203-124-4. Str. 285.

je pak **sociální stratifikace**, pro horizontální nerovnost **sociální diference**.¹⁶ Myslím si, že jedno vychází z druhého, z nerovnosti se určuje začlenění v rámci sociální stratifikace, zároveň i začlenění v rámci sociální stratifikace určuje nerovnost mezi lidmi. Giddens definuje sociální stratifikaci takto: „*Existence strukturované nerovnosti mezi skupinami ve společnosti, tj. nerovných příležitostí získat materiální nebo symbolické odměny. Ačkoli v každé společnosti existuje nějaká forma stratifikace, vznikají zásadní majetkové a mocenské nerovnosti až se vznikem států. Typickou formu stratifikace v moderních společnostech představují třídní rozdíly.*“¹⁷

Je ovšem důležité, jak se na stratifikaci nahlíží teoreticky. Jedním z prvních vyjádření sociální stratifikace se stalo vlivné pyramidální schéma, s jehož pomocí William Lloyd Warner shrnul výsledky výzkumu, jeho stratifikační prostor zahrnuje 6 tříd. Primárně jsou odstupňovány podle míry prestiže, jakou používají jejich příslušníci. Poté stratifikační teorie ve Spojených státech i Evropě navazují na Warnerovo schéma.¹⁸

Toto schéma považuji za stěžejní, ovšem po určitém vývoji ve společnosti nebylo úplně dostačující, objevovali se další faktory ovlivňující sociální stratifikaci jako sociální mobilita a vývoj v rámci povolání, například dříve byli ve společnosti hodně žádáni lékaři, ekonomové a pracovníci ve finančním sektoru, kdežto dělníci a manuální pracovníci byli řazeni na okraj společnosti. Nyní zažíváme období, kdy těchto manuálních pracovníků a řemeslníků je značný nedostatek a výše jejich příjmů bývá mnohdy často velmi nadprůměrná, poukazuje to zároveň na to, že pracovníci bez vysokoškolského vzdělání mohou v rámci současné sociální stratifikace být zařazeni mnohem výše. Vzdělání je také jistým faktorem, který určoval v minulosti pozici v sociální stratifikaci, i to se nyní postupně vyvíjí podle oborů a specializace. Těch faktorů, které ovlivňují sociální stratifikaci je možné

¹⁶ FÓNADOVÁ, Laura. *Sociologie: Distanční studijní opora*. Brno: Masarykova univerzita, 2004. ISBN 80-210-3397-5. Str. 38.

¹⁷ GIDDENS, Anthony. *Sociologie*. Praha: Argo, 1999. ISBN 80-7203-124-4. Str. 553.

¹⁸ srov. KELLER, Jan. *Tři sociální světy: Sociální struktura postindustriální společnosti*. Praha: SOCIOLOGICKÉ NAKLADATELSTVÍ (SLON), 2010. ISBN 978-80-7419-031-5. Str.174,176 -178. prof. PhDr. Jan Keller (*23.1.1955 – Frýdek-Místek) – sociolog, filozof, publicista, environmentalista, politik, vysokoškolský pedagog, autor mnoha odborných knih z oblasti sociologie.

najít opravdu mnoho, proto je možné porozumět, proč Warnerovo schéma nebylo dostačující, které se zaměřuje na třídní společnost. „*Warner analyzoval sociální strukturu města podle podskupin, ze kterých je složena, např. rodina, dobrovolné sdružení, společenská třída, škola, církev, skupiny podle věku a pohlaví. Model šesti tříd byl vytvořen na základě dotazů výzkumníků na lidi: „K jaké třídě patříte?“ K syntetickému statusu se Warner dopracoval až později, když si uvědomil, že je potřeba něco víc.*“¹⁹ „*Warner neuvádí pojem „stratifikace“, ale hovoří o třídách.*“²⁰

Proto souhlasím s tvrzením Giddense, které jsem citoval, že v moderní společnosti je nerovnost vyjádřena především třídními rozdíly, ale že to není jediné, co určuje jeho osud a že existuje značná sociální mobilita.²¹

Pro člověka k fungování ve společnosti je důležité vnímat svoje postavení ve společnosti a také postavení druhých. Nepotřebuje k tomu být ani sociologicky vzdělaný, aby vnímal, zda je bohatší, úspěšnější, vzdělanější, vlivnější, nebo naopak zda je chudý, neúspěšný, nevzdělaný a bez vlivu oproti někomu druhému. Bezdomovec není ve společnosti vnímán stejně jako bohatý, vzdělaný a vlivný člověk. Snažím se zjednodušeně objasnit pojem sociální stratifikace. Každý z nich se pohybuje v úplně jiných společenských vrstvách, a proto sociální stratifikace vyjadřuje sociální nerovnost mezi nimi.

1.10 Marginalizace a hranice příjmové chudoby

Význam cizího slova marginalizace znamená „*v **humanitních** vědách postupné odsouvání jednotlivců nebo skupin na okraj společnosti, vylučování (**exkluze**) z **majoritního** společenství*“²² Vylučování ze společenství může mít různé důvody jako například kulturní, náboženské, národnostní, rasové, etnické, sociální deviance apod. a také finančně ekonomické. Bezdomovci bývají mnohdy

¹⁹ KUBOVÁ, Karolína. *Třídy, nerovnost a konflikt: v dějinách sociálně historického myšlení a v současnosti*. Praha, 2015. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, Fakulta humanitních studií, pracoviště historické sociologie. Vedoucí práce doc. PhDr. Jiří Šubrt, CSc. Str. 50.

²⁰ KUBOVÁ, Karolína. *Třídy, nerovnost a konflikt: v dějinách sociálně historického myšlení a v současnosti*. Praha, 2015. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, Fakulta humanitních studií, pracoviště historické sociologie. Vedoucí práce doc. PhDr. Jiří Šubrt, CSc. Str. 50.

²¹ GIDDENS, Anthony. *Sociologie*. Praha: Argo, 1999. ISBN 80-7203-124-4. Str. 285.

²² *Slovník-cizích-slov.abz.cz: slovník cizích slov* [online]. [cit.20.1.2022]. Dostupné z: <https://slovník-cizích-slov.abz.cz/web.php/slovo/marginalizace>

vyloučeni na okraj společnosti, ale také i jiné skupiny, které na tom bývají z hlediska chudoby velmi špatně, proto jedním ukazatelem určení, kdy už člověk se nachází v chudobě, bývá skutečnost, když se ocitne za **hranicí příjmové chudoby**.

Tato hranice se zjišťuje dle metodicky stanoveného způsobu propočtu. „Hranice rizika chudoby se stanoví ve výši 60% mediánu národního ekvivalizovaného disponibilního příjmu (po sociálních transferech). Je vyjádřena ve standardu kupní síly (PPS), aby se zohlednily rozdíly v životních nákladech mezi členskými státy EU.“²³ Procentuální výše v mediánech může být stanovená různě, pro Evropskou unii je ovšem stanovena právě hodnota 60%. „Jde o ryze relativní ukazatel, který odráží míru příjmové diferenciaci v dané zemi, přesněji řečeno nerovnost příjmů domácností pod střední hodnotou jejich distribuce (mediánem).“²⁴

1.11 Teoretická optika hranice příjmové chudoby

V předchozí kapitole jsem se dostali k pojetí hranice příjmové chudoby a taky způsobu jejího stanovení. V této kapitole bych se ke způsobu jejího výpočtu chtěl přiblížit více, neboť počty osob pod hranicí příjmové chudoby budu uplatňovat v praktické části této práce, a také musím zdůraznit, že se jedná o metodický postup, který je uplatňován v České republice a Evropské unii. Zdůrazňuji to, neboť stanovení metodiky může být nebo bývá v zahraničí jiné, proto početní komparace mezi státy nemusí být vždy korektní.

„Státy Evropské unie pro měření hranice příjmové chudoby používají metodiku Eurostatu, jež vychází z hodnoty mediánu ekvivalizovaného disponibilního příjmu. Ekvivalizovaný disponibilní příjem je určen na základě roční výše celkových příjmů každého člena domácnosti (příjmy ze zaměstnání, úroky z investic apod.) a příjmů

²³ Apl.czso.cz: databáze eurostatu [online]. [cit.21.1.2022]. Dostupné z: <https://apl.czso.cz/pll/eutab/html.h?ptabkod=tessi014>

²⁴ VEČERNÍK, Jiří a kol. PRÁCE, HODNOTY, BLAHOBYT. ČESKÉ REÁLIE V EVROPSKÉM KONTEXTU. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2016. ISBN 978-80-7330-295-5. Str. 204.
doc. Ing. Jiří Večerník, CSc. (*22.3.1941 – Jičín) – je český pedagog, vědecký pracovník, ekonom a sociolog zaměřující se na ekonomickou sociologii.

domácnosti jako takové (příjmy plynoucí ze systému sociálního zabezpečení), od nichž se následně odečítají veškeré daně a další srážky. Po odečtení všech povinných položek je následně čistý příjem domácnosti vydělen počtem osob žijících v dané domácnosti. Každému členu domácnosti je přiřazena váha dle modifikované škály OECD – 1 pro první dospělé osobu, 0,5 pro další osobu starší 14 let a 0,3 pro děti mladší 13 let včetně (Eurostat, 2018a).²⁵

Obvykle se u nás podle Eurostatu používá k výpočtu **60 % mediánu ekvivalizovaného disponibilního příjmu**. Oněch 60 % se považuje za hodnotu pro určení první hranice chudoby, může se pro propočtení dosadit i jiná hodnota, pro druhou hranici chudoby se považuje 70 %. Co ovšem znamenají pojmy „ disponibilní“ a „ekvivalizovaný“?

„Disponibilním příjmem jsou myšleny veškeré pracovní i nepracovní příjmy po zdanění a sociálních odvodech, včetně penzí a všech sociálních příspěvků a dávek. Hlavním tajem je pojem „ekvivalizovaný“ příjem, jehož výpočtem se upravuje celkový disponibilní příjem domácnosti na příjem připadající na jednoho člena domácnosti. Nejdříve se stanoví „ekvivalizovaná“ velikost domácnosti, kde ale každý člen domácnosti nemá stejnou váhu. První dospělé osobě je přiřazena váha 1,0, dalšímu dospělému 0,5 a každému dítěti do 13 let váha 0,3 (protože dvě osoby žijící v jedné domácnosti nemají dvojnásobné náklady oproti samostatně žijícímu jednotlivci a podobně, tyto takzvané úspory z rozsahu vznikají zejména u výdajů na bydlení).

Disponibilní příjem domácnosti se pak vydělí ekvivalizovanou velikostí domácnosti, čímž dostaneme ekvivalent příjmu připadajícího na jednotlivé osoby v domácnosti. Má-li manželský pár společně disponibilní příjem 20 tisíc měsíčně, ekvivalizovaný příjem každého z nich není tedy 10 tisíc Kč, ale více než 13 tisíc Kč. Dále se určí národní medián, neboli hodnota ekvivalizovaného příjmu osoby,

²⁵ DVOŘÁKOVÁ, Denisa. *PRACUJÍCÍ CHUDOBA V ČR – CO (NE)ŘÍKAJÍ DATA ŠETŘENÍ SILC*. Brno, 2019. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta, Katedra veřejné ekonomie. Vedoucí práce doc. Ing. Robert Jahoda, Ph.D. Str. 17.

*kteřá by při seřazení osob od nejnižšího po nejvyšší ekvivalizovaný příjem stála uprostřed, a nakonec 60 procent z něj.*²⁶

Nesmíme opomíjet, že se jedná o určitou metodiku, která stanovuje počty osob za hranicí chudoby určitým způsobem, tento postup bývá někdy kritizován, neboť nezohledňuje dostatečně všechny faktory. „*Ukazatel příjmové chudoby má i další mouchy. Například vychází z příjmu před exekucemi. Kdyby byl počítán realisticky z příjmu po exekučních srážkách, chudých by hned bylo dvanáct až třináct procent.*“²⁷ Toto uchopení vnímám obdobně i u stanovení roční výše inflace, která se zjišťuje také za pomoci určité metodiky, která nemusí být vždy dostatečně odpovídající reálné inflaci.

Za pomoci metodiky Eurostatu pro určení hranice příjmové chudoby sledovat meziroční vývoj z hlediska chudoby (pokles nebo růst), což uplatním v praktické části, respektive data získaná z této metodiky Českým statistickým úřadem.

²⁶ Vesmir.cz: *Klamná hranice chudoby v Česku* [online]. [cit.20.2.2022]. Dostupné z: <https://vesmir.cz/cz/on-line-clanky/2016/11/klamna-hranice-chudoby-cesku.html>

²⁷ POKOP, Daniel. *Slepé skvrny: o chudobě, vzdělávání, populismu a dalších výzvách české společnosti*. Brno: Host, 2019. ISBN 978-80-7577-991-5. Str. 34.

2 Stratifikace české společnosti po roce 1990

V této kapitole budu pojednávat o vývoji české sociální stratifikace od porevolučního období až po první dvě desetiletí 21. století. Zaměřím se na primární faktory, které byly příčinami daného vývoje české stratifikace, a budu také porovnávat jednotlivá desetiletí, zároveň budu se snažit specifikovat postupný chronologický přechod v rámci vývoje v těchto třech desetiletích. A pokusím se do této situace vnést i svůj pohled.

Česká společnost si po tzv. sametové revoluci v roce 1989 prošla bezprecedentní transformací. Klíčovou úlohu v tom sehrál přechod od totalitního režimu k demokratické společnosti, následně přechod od plánované ekonomiky k tržní ekonomice. Ekonomika přestala být řízená státem, ale začala být řízena primárně trhem, který vychází především principu fungování nabídky a poptávky. Stát pouze jenom do určité míry může vnášet regulace, ale nikoliv plně diktovat podmínky fungování trhu. V neposlední řadě sehrála i důležitou roli modernizace, zejména rozvoj nových technologií. Tyto klíčové faktory sehrály roli, že jsme se jako společnost otevřeli více světu v rámci obchodu, migrace, investování, výměny informací, vzdělání a kultury. Jinými slovy jsme začali být jako stát součástí globalizace.

Do roku 1992 jsme byli federativní republikou, od roku 1993 vznikly dva státy rozdělením na Českou republiku a Slovenskou republiku. Před rozpadem Československa započala tehdy **privatizace**, „(z *latinského privatus – soukromý*) 1. *Převedení výrobních prostředků a statků v držení státu nebo obce do soukromého vlastnictví.*“²⁸ o které si myslím, že byla jedna z nejdůležitějších událostí, která ovlivnila rozvrstvení tehdejší společnosti až po současnost. Byl to okamžik, který zásadním způsobem ovlivnil pozice v rámci české sociální stratifikace. Přechod plánované ekonomiky k tržní představoval složitý úkol, neboť se musela převést velká část majetku ovládaná státem do rukou fyzických osob. S pojetím privatizace byl spojen pojem i tzv. kuponové privatizace. Zjednodušeně se jednalo o mechanismus, kdy občané dostávali nebo levně kupovali kuponové

²⁸ JANDOUREK, Jan. *Slovník sociologických pojmů: 610 hesel*. Praha: Grada Publishing, 2012. ISBN 978-80-247-3679-2. Str.182.

knížky, které sloužili k obchodování a nabytí státního majetku. Do dnes se kolem mechanismů této privatizace vedou pochybnosti o správnosti takovéto privatizace.

Právní rámec privatizace byl v rukou parlamentu, kdežto její provedení a ostatní transformační kroky byly v kompetenci vlády. Předmětem největší pozornosti byly zákony privatizační a restituční. K restitucím se přistoupilo ze dvou důvodů: komunistická likvidace soukromého vlastnictví byla hodnocena jako krádež, tedy křivda hodná napravení, a také šlo o velmi rychlou cestu, jak najít vlastníka ke státnímu majetku. Co nejrychlejší změna vlastnických poměrů byla důvodem pro uzákonění nestandardní kuponové privatizační metody.²⁹ Jedním z faktorů ovlivňující další výhody při nabývání dalšího majetku v době privatizace byly prostředky, které u lidí mohly zůstat z minulého režimu nebo které mohly získat restitucemi, ty právě mohly uplatnit při privatizování a zvýhodnit jejich vstupní pozice oproti ostatním. *„základním zjištěním je, že současná ekonomická elita se skládá ze dvou pětín z osob, které před rokem 1989 byly součástí tehdejší ekonomické elity“*³⁰

*„Z hlediska počtu navrácených podniků a firem se restituce týkala velkého počtu jednotek, z hlediska podílu hodnoty privatizovaného majetku však fakticky představovala jen malé procento (tabulka 2). Značné množství majetku bylo prodáno předem známým zájemcům, z nichž většina byla ze zahraničí. Velká část majetku (zejména domů) připadla do rukou obcím, které pak byly zavázány hledat jiné metody privatizace (jako například prodej nemovitostí nájemníkům). Největší množství majetku bylo ovšem privatizováno cestou transformace státních podniků v akciové společnosti a nabídnutím podstatné části akcií veřejnosti prostřednictvím kuponové privatizace“*³¹

Podstata kuponové metody privatizace je, že akcie akciové společnosti, které vlastní fond národního majetku, nejsou prodávány za peníze, ale za investiční kupóny, na které občané mají ve stanoveném rozsahu nárok. Tyto kupóny jim jsou

²⁹ KRNÁČOVÁ, Adriana, Petr, HOLUB a kol. *Co se stane, když se zhasne? Dvě podoby české privatizace*. Praha: PROSTOR, nakladatelství, 2004. ISBN 80-7260-110-5. Str. 23.

³⁰ MACHONIN, Pavel, Milan, TUČEK a kol. *Česká společnost v transformaci: K proměnám sociální struktury*. Praha: SOCIOLOGICKÉ NAKLADATELSTVÍ, 1996. ISBN 80-85850-17-6. Str. 157.

³¹ VEČERNÍK, Jiří. *SOCIÁLNÍ TRENDY: Privatizace, formování středních tříd a postoje populace*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 1997. ISBN 80-85950-22-7. Str. 7-8.

poskytovány nikoliv za cenu odpovídající ceně akcií, které lze za ně získat, ale pouze za stanovený, podstatně nižší poplatek. Poskytuje se tak možnost účastnit se privatizace i těm občanům, kteří nemají potřebné volné prostředky, aby mohli to udělat standartními způsoby.³² Tehdejší společnost ovšem nebyla po minulém režim podnikatelsky a investičně tolik nastavená, byla zároveň také velká obava z chudoby, což se mohlo negativně projevit na ochotě lidí do privatizace investovat vlastní prostředky „*Obavy z chudoby narostly v počátku transformace velmi silně,*“³³

Byly i privatizační fondy, které vykupovali kupóny od občanů za účelem následného obchodování s nimi pod příslibem mnohonásobně větší návratnosti zisků, mohlo se jednat často o podvodné jednání ze stran těchto společností. Někteří jedinci i u podvodných společností skutečně mohli na začátku obdržet svůj příslibený zisk, neboť bylo tak činěno za účelem, aby tomuto investování dodali ve veřejnosti obrovskou marketingovou reklamu.

Kolem této privatizace probíhaly často i kriminální praktiky, neboť možnost získání obrovského jmění poměrně rychlým a snadným způsobem a také celková nestabilita veřejného systému, byla dostatečně motivujícím pro kriminální uskupení. S touto dobou odstartovaly tzv. divoké devadesátky, které jsou proslulé svojí vysokou kriminalitou, tunelováním a nemožností systému těmto okolnostem dostatečně čelit.

Myslím si, že v rámci české sociální stratifikace za historie České republiky nikdy nedošlo zatím k takovým možnostem z hlediska příležitostí se dostat k tak obrovskému jmění ve velkém počtu populace. Obrazně řečeno by se to dalo přirovnat ke karetní hře, kdy určití hráči dostali do rukou velmi dobré karty na začátku hry, někteří dostali střední nebo slabší karty a někteří nedostali vůbec nic nebo o svoje karty přišli v průběhu hry. Ovšem tady se nejednalo o karetní hru, ale důležitou realitu z hlediska vývoje české sociální stratifikace. Samozřejmě, že

³² PLÍVA, Stanislav. *PRIVATIZACE MAJETKU STÁTU: restituce: malá privatizace: mimosoudní rehabilitace: vlastnické vztahy k půdě: velká privatizace: kupónová metoda: osnova privatizačního projektu*. Praha: PROSPEKTRUM Praha, 1991. ISBN 80-85431-18-1. Str. 140.

³³ VEČERNÍK, Jiří, Martina, MYSÍKOVÁ. *Chudoba v České republice: Kritický pohled na evropské ukazatele*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2015. ISBN 978-80-7330-283-2. Str. 67.

nestačilo jenom na začátku dostat do rukou dobré karty, ale umět si je udržet a dobře s nimi operovat. Ten, komu se to doopravdy velmi povedlo, se dnes může řadit mezi elity v rámci české společnosti. Když se podíváme na seznamy nejbohatších lidí v naší zemi a do jejich biografii, můžeme se tam mnohdy setkat se ziskem obrovského majetku právě z této doby. Nezpochybňuji také to, že bylo potřeba s tímto majetkem umět dobře nakládat, aby si ho mohli udržet a také rozšířit. Chápu také, že ne všem se to povedlo, ale z hlediska současného Česka tehdejší doba poskytovala všem velmi mnoho příležitostí i bez privatizování.

Vývoj cen nemovitostního trhu byl od revoluce poměrně příznivý. „Z dat Pražské správy nemovitostí je patrné, že průměrná kupní cena za byt v roce 2013 byla 2 744 000 korun, zatímco před 11 lety, tedy v roce 2002, se byt prodával v průměru za 707 tisíc korun.“³⁴ Když si tato minulá období porovnáme například s minulým rokem, tak se dostaneme na úplně jiné částky. „Průměrné ceny nových bytů v Praze se vyšplhaly ve třetím kvartále na 137 518 korun za metr čtvereční.“³⁵ Toto znamená, že u bytu o rozměrech 60 metrech čtverečních se dostaneme k částce okolo 8 250 000 korun. Je evidentní, že jsme se cenově v průběhu posledních dvou dekad posunuli cenově od statisíců k milionům, tedy řádově zhruba o desetinásobně více.

Mzdy se bohužel o desetinásobek nezvedly. „**Ve 3. čtvrtletí 2021** činila průměrná hrubá měsíční nominální mzda* (dále jen „průměrná mzda“) na přepočtené počty zaměstnanců v národním hospodářství celkem 37 499 Kč“³⁶ v příloze č.7 je možné dohledat, že průměrná měsíční mzda (na přepočtené počty zaměstnanců) v roce 2002 činila 15 524 Kč a v roce 2013 to bylo 25 035 Kč. Zaokrouhleně by se dalo říci, že jsme se platově posunuli výše skoro na dvojnásobek, tyto navýšení je ovšem nesrovnatelné s navýšením cen nemovitostí.

³⁴ Hypoindex.cz: Průměrná cena bytu v Praze za 11let vzrostla o dva miliony korun [online]. [cit.13.2.2022]. Dostupné z: <https://www.hypoindex.cz/clanky/prumerna-cena-bytu-za-11-let-vzrostla-o-dva-miliony-korun/>

³⁵ Zpravy.aktualne.cz: Cenová mapa bydlení: Zlevnění se nekoná, byty "na investici" zůstávají často prázdné [online]. [cit.13.2.2022]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/cenova-mapa-bytu-v-praze/r~4c6e161a4dd911eca1070cc47ab5f122/>

³⁶ Czso.cz: Průměrné mzdy - 3. čtvrtletí 2021: Průměrná mzda vzrostla reálně o 1,5% [online]. [cit.13.2.2022]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/prumerne-mzdy-3-ctvrtleti-2021>

Tento cenový vývoj v přechodí dekádě po roce 1990 nebyl natolik dynamický, ale z hlediska cen bydlení bylo ještě dostupnější.

Z hlediska podnikatelského bylo opravdu velmi mnoho příležitostí, bylo poměrně snadné obdržet úvěry od bank na podnikání, jelikož bylo cílem, aby se tady začalo podnikat, aby se odstartovalo fungování trhu. Bylo poměrně oblíbené pro zahraniční investory si vybírat Českou republiku jako snadno dostupnou zemi za účelem praní špinavých peněz. Velmi snadné bylo tehda začít podnikat v mnoha sférách, protože trh jako takový v podstatě nebyl. Dnes máme v mnoha odvětvích přehlcený trh a začít někde podnikat, vyžaduje často poměrně velký kapitál a dobrou znalost daného odvětví, aby bylo možné si udržet konkurenční schopnost (nemyslím tím živnostníky s určitými profesemi nebo řemesly). Dnešní doba pro začínající podnikatele s malým kapitálem je oproti tehdejší podstatně složitější. Důvodem, proč o tom pojednávám je ten, že od devadesátých let bylo opravdu velmi mnoho příležitostí a vysoká sociální mobilita. Z průměrného člověka se mohl dokonce v průběhu dvou dekád stát poměrně rychlý miliardář. Důležité bylo se včas umět chopit dobré příležitosti. Komu se to podařilo, tak dnes může být aspoň ve střední vrstvě a být poměrně dobře zajištěn. Pro začínajícího člověka v dnešní době bohužel tolik příležitostí není vidět, ale je možné, že to budu po několika letech vnímat jinak po uplynutí určité doby, proto se nabízí možnost do budoucna v této práci pokračovat a navázat na tuto problematiku.

Domnívám se, že doba, o které jsem hovořil výše, byla epochou české sociální stratifikace. Postupně v průběhu devadesátých let a následné dekády probíhala stratifikace české porevoluční společnosti, došlo skutečně k rozvrstvení na nižší, střední a vyšší třídy, mezi kterými zůstala určitá sociální mobilita. Následně v průběhu prvních dvou dekád 21. století se tyto třídy začaly upevňovat a sociální mobilita začala postupně ubývat v porovnání se předchozími lety. Privatizace úplně neskončila a bylo možné si privatizovat městský nebo obecní majetek. Obvykle se jednalo o bytové jednotky, které cenově už byly výše, ale pořád v porovnání s cenami trhu to bylo pořád velmi výhodné.

Privatizaci považuji hlavním faktorem pro českou sociální stratifikaci a nynější obrovskou sociální nerovnost mezi občany ČR, neboť je velký rozdíl mezi lidmi,

kteří si v životě začínají cokoliv budovat od začátku s minimálním startovním kapitálem nebo majetkem a mezi lidmi, kteří na startovních životních pozicích obdrželi velký startovní kapitál a majetky. Dalším klíčovým faktorem, proč postupně začíná klesat sociální mobilita ve společnosti je ten, že vyšší třídy se chtějí udržet ve své pozici a nechtějí do svých vrstev pouštět ostatní třídy. Na vrcholku stratifikační pyramidy stojí u Warnera vyšší patro horní třídy, tedy bohaté rodiny, toto prostředí je sociálně uzavřené se silnou tendencí k endogamii.³⁷

Střední třídy naopak usilují o možnost se dostat na pozice těchto vyšších tříd. „*Idea individuální vzestupné mobility je nepochybně záležitostí středních vrstev. Pro horní vrstvy je zásadní otázkou, jak si udržet své privilegované postavení*“³⁸ Z toho usuzuji, že právě střední vrstva je nežádoucí pro vyšší vrstvu, neboť vytváří podmínky pro sociální mobilitu ve společnosti, a to pro vyšší třídu znamená, že se mezi ně můžou dostat i další. Toto rozvrstvení je také důležitým aspektem ve vzdělání. V kontextu rovných příležitostí jako rovných podmínek v přístupu ke vzdělání se ukazuje jako důležité pohlížet na to, jak je vstup ke vzdělání ovlivněn faktory – např. na vliv socioekonomického zázemí rodiny na úspěšnost tranzice do vyšších stupňů vzdělání či do výběrových typů škol.³⁹

Z tohoto tvrzení chápu, že rodiny z vyšších sociálních tříd mají lepší příležitosti v přístupnosti ke vzdělání, což vlastně znamená, že vyšší vrstva může být spíše tou, která lepší vzdělání dostane, a vzdělání jako další aspekt, který určuje zařazení v rámci sociální stratifikace, může být nedostupný pro všechny vrstvy stejně. Tedy je tady další okolnost, kdy se vyšší vrstva odděluje od ostatních tříd anebo vytlačuje ostatní třídy v rámci uplatnitelnosti ve společnosti a tím pádem vytváří sociální nerovnost a upevňuje rozdělení mezi vrstvami.

Výše uvedenými informacemi se snažím přiblížit k poslední uplynulé dekádě současnosti a tím je to, že sociální mobilita jako taková začíná postupně ve

³⁷ KELLER, Jan. *Tři sociální světy: Sociální struktura postindustriální společnosti*. Praha: SOCIOLOGICKÉ NAKLADATELSTVÍ (SLON), 2010. ISBN 978-80-7419-031-5. Str.175.

³⁸ KELLER, Jan. *Sociologie středních vrstev*. Praha: SOCIOLOGICKÉ NAKLADATELSTVÍ (SLON), 2012. ISBN 978-80-7419-109-1. Str. 180.

³⁹ MATĚJŮ, Petr, Jana STRAKOVÁ, Arnošt VESELÝ a kol. *Nerovnosti ve vzdělání: Od měření k řešení*. Praha: SOCIOLOGICKÉ NAKLADATELSTVÍ (SLON), 2010. ISBN 978-80-7419-032-2. Str.27.

společnosti ubývat, neboť rozdělení mezi třídami začíná narůstat. Vlastní bydlení začíná být, čím dál hůře dostupné, inflace roste nesouměřitelným způsobem s platy, nynější mladé generace si budou muset spořit na důchody, jelikož důchody pravděpodobně nebudou v takové výši jako dnes, a vyživování dětí začíná z ekonomického výhledu být čím dál po finanční stránce náročnější. V nynější době je opravdu mnoho rodin, které žijí od výplatě k výplatě. Setkáváme se tedy s okamžikem ve společnosti, kdy pozvolna začíná střední vrstva zanikat, u které se prohlubují nejistoty. „*Je paradoxní, kolik hluboké nejistoty a bezradnosti je ukryto v myslích příslušníků právě té vrstvy, která by měla, uvěříme-li rutinním politickým frázím i některým naivním sociologickým představám, stabilizovat celou společnost.*“⁴⁰

Tahle doba je na jednu stranu mnohem stabilnější z hlediska bezpečnosti a práva oproti devadesátým letům, na druhou stranu na mě působí jako kdyby bylo daleko těžší se pro mladé generace prosadit a začínat ve společnosti si budovat vlastní životy a zakládat rodiny. V předchozích dekádách v tomhle směru vidím ve společnosti daleko více možností. Byla to podle mě doba, kdy se mělo něco velkého započít a odstartovat, nyní to na mě působí, že dochází k mizení střední vrstvy, a že se spíš blížíme ke společnosti, kdy už nebude střední třídy. Tyto pomyslné nůžky mezi bohatými a chudými se začínají postupně více a více rozevírat, což může vést i k velkému bezpečnostnímu riziku, neboť byly v historii nespočetněkrát okamžiky, kdy nižší vrstva z nespokojenosti povstala proti vyšší vrstvě a provedla revoluci.

„*Podle organizace Oxfam vlastní dvacet šest nejbohatších lidí světa majetek srovnatelný s majetkem celé chudší poloviny lidstva. Mezi lety 2013 a 2014, kdy analýza vznikla, rostlo jejich bohatství dohromady o 668 milionů dolarů denně.*“⁴¹

⁴⁰ KELLER, Jan. *Vzestup a pád středních vrstev*. Praha: SOCIOLOGICKÉ NAKLADATELSTVÍ (SLON), 2000. ISBN 80-85850-95-8. Str. 71.

⁴¹ POKOP, Daniel. *Slepé skvrny: o chudobě, vzdělávání, populismu a dalších výzvách české společnosti*. Brno: Host, 2019. ISBN 978-80-7577-991-5. Str. 40.

Prokop Daniel (*29.5.1984) – český sociolog zabývající se chudobou a nerovností přístupu ke vzdělání v české společnosti, je autorem knihy *Slepé skvrny*, zabýval se výzkumnou činností na Fakultě sociálních věd Univerzity Karlovy.

Jinými slovy v současné době probíhá deklasování ostatních tříd, i když je možné i nadále si uchovat zbývající rozdělení na nižší a střední třídy. Je ovšem důležité, jakou životní úroveň zbývající třídy měly předtím a dnes.

Jsme svědky uskutečňování pravého opaku vize společnosti středních vrstev. Podle Barbary Ehrenreichové se měly jejich výhody postupně přenášet na stále další skupiny a šířit do nižších a nižších pater společnosti.⁴² Myslím si, že devadesátá léta byla o rozčlenění v rámci sociální stratifikace, nynější doba o tomto však není. Je o upevňování bohatství vyšších tříd. Z čeho ho však upevnit, když většinu majetku vlastní bohatí? Z majetku a postavení středních a nižších tříd.

V této kapitole jsem přiblížil tři dekády vývoje české sociální stratifikace. Konkretizoval jsem příčiny vývoje české stratifikace. Pokusil jsem se o postupné chronologické přiblížení vývoje společně s jeho porovnáním v jednotlivých desetiletích. Nastínil jsem určité společenské důvody vývoje i jeho nynější tendence, a také promítl do jisté míry i svůj pohled na tuto problematiku.

⁴² KELLER, Jan. *Posvícení bezdomovců: Úvod do sociologie domova*. Praha: SOCIOLOGICKÉ NAKLADATELSTVÍ (SLON), 2013. ISBN 978-80-7419-155-8 Str. 153.

3 Bezpečnostní a politické aspekty chudoby

V této kapitole se chci vyjádřit k významu (nejenom) pojmů „bezpečnost“ a „ekonomická bezpečnost“. Vyčlením jednotlivé bezpečnostní aspekty, poté se zaměřím na politické aspekty, přiblížím se k problematice polarizace společnosti a pokusím se přiblížit rozdílnost v přístupu k problémům, že ne vždy existuje jednoznačné řešení a že existuje názorová odlišnost v nalezení řešení, zároveň budu chtít zmínit, že existují i jednoznačně řešitelné problémy, které nejsou spojeny s ideologií nebo vizemi o fungování státu a že jejich řešení by mohlo zmírnit chudobu a její dopady na bezpečnost. Budu chtít promítnout do této kapitoly aktuální téma pandemie v některých souvislostech.

3.1 Bezpečnostní aspekty

Bezpečnostní aspekty lze nejprve hodnotit po stránce pocitové či prožitkové, že se například jedinec cítí v bezpečí nebo v bezpečném prostředí, ve kterém může zažívat vlastní integritu. Pro bezdomovce takovým pocitem může být právě vlastní domov, respektive jeho absence. Na prvním místě poskytuje domov existenční i existenciální bezpečí. Představuje také vydatný zdroj stimulace a pomáhá řešit problém s vlastní identitou. Život bezdomovců je anonymní, úzkostlivý a při vší nejistotě zároveň nudný.⁴³ Psychické problémy ve spojitosti s bezdomovectvím nebo chudobou v člověku zanechávají mnohdy těžké následky. Tito jedinci v důsledku sociálního vyloučení mají problém se obrátit ve společnosti na druhé v tíživých životních okolnostech. Je velmi obtížné se často dostat z tohoto začarovaného kruhu, neboť je na ně ve společnosti často nahlíženo s nedůvěrou (až odporem) a představou jejich méněcennosti.

Dalším aspektem chudoby je osobní bezpečnost. Důležité je také si ujasnit, co to vlastně pojem bezpečnost je. Tento pojem lze uchopit různými způsoby. *„Na základě výše uvedených definicí lze ve vztahu k jakémukoliv konkrétnímu objektu vymezit **bezpečnost jako stav, kdy jsou na nejnižší možnou míru eliminovány***

⁴³ srov. KELLER, Jan. *Posvícení bezdomovců: Úvod do sociologie domova*. Praha: SOCIOLOGICKÉ NAKLADATELSTVÍ (SLON), 2013. ISBN 978-80-7419-155-8 Str. 15-16.

hrozby pro objekt (zpravidla národní stát, popř. i mezinárodní organizaci) a jeho zájmy a tento objekt je k eliminaci stávajících i potenciálních hrozeb efektivně vybaven a ochoten při ní spolupracovat.⁴⁴

V terminologickém slovníku je pojem bezpečnosti vymezen takto: „Stav, kdy je systém schopen odolávat známým a předvídatelným (i nenadálým) vnějším a vnitřním hrozbám, které mohou negativně působit proti jednotlivým prvkům (případně celému systému) tak, aby byla zachována struktura systému, jeho stabilita, spolehlivost a chování v souladu s cílovostí. Je to tedy míra stability systému a jeho primární a sekundární adaptace. Pro vymezení systému na podmínky státu je obsah bezpečnosti uveden v ústavním zákoně č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky. V tomto případě používáme pojem bezpečnost státu, viz vnější bezpečnost státu, vnitřní bezpečnost státu“⁴⁵. Z výše uvedených definic je možné vnímat bezpečnost jako stav nebo skutečnost, kdy jsou hrozby eliminovány nebo zda je možné těmto hrozbám odolávat nebo čelit. Tedy odstranění nebo minimalizace hrozeb rovná se bezpečnost. Moje vnímání bezpečnosti je, že se jedná o stav nebo skutečnost, kdy určitému subjektu nehrozí žádná hrozba nebo ohrožení. Ve výsledku se může jednat o podobné pojmání, jenom se může lišit přístup. Je možné postavit bezpečnost na otázce, jak čelíme, eliminujeme a odoláváme hrozbám anebo také, zda vlastně hrozby nebo ohrožení existují, respektive neexistují. Pojetí definic vychází především z pohledu státu nebo větších systémů, neboť pro takto velké subjekty vytvořit dokonalý stav bez hrozeb je pravděpodobně nemožné, proto může být rozdílný přístup k tomuto pojmu.

Jak jsem zmínil výše, důležitým aspektem chudoby je osobní bezpečnost. Například bezdomovci žijí v poměrně velkém ohrožení, jako je například

⁴⁴ *Perspektivy vývoje bezpečnostní situace, vojenství a obranných systémů do roku 2015 s výhledem do roku 2025: Česká bezpečnostní terminologie: Výklad základních pojmů* [online]. Ústav strategických studií vojenské akademie v Brně, 2002. [cit.14.2.2022]. Dostupné z: <https://moodle.unob.cz/pluginfile.php/11277/course/section/3043/%C4%8Cesk%C3%A1%20bezpe%C4%8Dnostn%C3%AD%20terminologie.pdf>

⁴⁵ *TERMINOLOGICKÝ SLOVNÍK POJMŮ Z OBLASTI KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ, OCHRANY OBYVATELSTVA, ENVIRONMENTÁLNÍ BEZPEČNOSTI A PLÁNOVÁNÍ OBRANY STÁTU* [online]. Ministerstvo vnitra České republiky, Odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality, 2016. [cit.14.2.2022] Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník-krizove-rizeni-a-planovani-obrany-statu.aspx>

promrznutí, větší riziko onemocnění z nevhodných hygienických podmínek a také z podmínek složité životosprávy vzniklých v prostředí bezdomovectví. Z důvodu toho, že se někteří jedinci nechtějí ocitnout podobné sociální exkluzi a nevědí si mnohdy rady, mohou páchat i sebevraždy.

Mohou ze své zoufalosti bezdomovci žít výhradně ve svém sociálním prostředí, další problém ovšem nastává, kdy mohou ohrožovat druhé nebo společnost. Dostáváme se tedy k dalšímu aspektu, a to je ohrožení společnosti. Mohou začít páchat různé trestné činy nebo přestupky za účelem zlepšení svých neutěšených životních podmínek. Problém je i v tom, že pro některé trest v podobě odnětí svobody nepředstavuje trest v pravém slova smyslu, ale třeba i jistý benefit. V důsledku chudoby může hrozit i inklinace k prostituci, která zase představuje riziko pro společnost v podobě šíření pohlavních i jiných onemocnění včetně současného pandemického onemocnění COVID-19, proti kterému vynakládáme nemalé prostředky a které přivádí společnost k chudobě. I život v bezdomovectví v těžkých hygienických a zdravotních podmínkách vede k šíření této nemoci. Vnímám tedy celosvětově velkou hrozbu, že se jako společnost můžeme dostat do začarovaného kruhu, kdy pandemie nás povede k chudobě a chudoba nás povede zase k šíření pandemie, neboť je poměrně velké zastoupení populace na Zemi, kde jsou velmi tíživé sociální podmínky nepříznivým faktorem pro boj s tímto onemocněním, tyto podmínky naopak mohou vést k většímu šíření nemoci a ovlivnit dostupnost kvalitní zdravotní péče.

Bezpečnostní aspekty chudoby se nemusejí jen týkat lidí, co jsou bez domova. Mohou být i občané, co na první pohled nemusí býti bezdomovci nebo vykazovat znaky, že jsou na tom po sociální stránce v tíživých okolnostech. V populaci může být zastoupena skupina lidí, co nevykazuje znaky bezdomovectví, i přesto se mohou pohybovat na hraně existenční nouze a jejich materiální situace je vede například k omezování některých existenčních potřeb nebo do dluhové pastí. Právě zde se může jednat o chudobu, která nemusí být vidět a která může mít velmi významné dopady na bezpečnost, životy, fyzické i duševní zdraví, vzdělání, kriminalitu a stabilitu a prosperitu společnosti.

Chudoba jednotlivců nebo celkově v populaci má velmi významné bezpečnostní dopady. Chudoba se může promítnout i do bezpečnosti státu, systémů v rámci státu, ale také na nadnárodní nebo na globální úrovni. Témata bezpečnost a chudoba jsou od sebe neoddělitelná. Myslím si, pokud nebude zajištěna bezpečnost na těchto úrovních, tak společnost může mít nakročeno k hodně velké chudobě. V případě, že bude ve společnosti velká chudoba a nebude prosperující ekonomika, nebudou prostředky k zajištění bezpečnosti. V rámci uchopení těchto dvou aspektů „chudoby a bezpečnosti“ se dostávám k dalšímu pojmu a tím je **ekonomická bezpečnost**, který je definován takto: „*Stav, ve kterém ekonomika objektu, jehož bezpečnost má být zajištěna (státu, seskupení států, mezinárodní organizace apod.), není ohrožena hrozbami, které výrazně snižují nebo by mohly snížit její výkonnost potřebnou k zajištění obranných i dalších bezpečnostních kapacit, sociálního smíru a konkurenceschopnosti objektu i jeho jednotlivých složek, tj. především jednotlivých podnikatelských subjektů na vnitřních i vnějších trzích.*“⁴⁶ Tuto definici považuji za velmi vystihující v tom, o čem jsem pojednával výše. Ohrožení ekonomiky může ovlivnit prostředky na **obranu a bezpečnost, sociální smír a konkurence schopnost**. Vyjadřuje to taky provázanost ekonomiky a bezpečnosti. Přestože je tato definice poměrně krátká pro tak komplexní termín, tak velmi přímým způsobem vystihuje všechny aspekty s tím spojenými a jejich vzájemnou souvztažnost. Jediná otázka, která u mě vyvstala u této definice, co je myšleno slovem „výrazně“? Jak moc musí snížit nebo by mohly snížit výkonnost ekonomiky? Ptám se i v souvislosti se současnou pandemií, zda ohrožuje ekonomickou bezpečnost, neboť předpoklady pro to existují.

3.2 Politické aspekty

Politické aspekty rovněž považuji za důležité. Mohou zásadním způsobem ovlivnit možnost chudé populace se ze své situace zvednout, ale také mohou

⁴⁶ *TERMINOLOGICKÝ SLOVNÍK POJMŮ Z OBLASTI KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ, OCHRANY OBYVATELSTVA, ENVIRONMENTÁLNÍ BEZPEČNOSTI A PLÁNOVÁNÍ OBRANY STÁTU* [online]. Ministerstvo vnitra České republiky, Odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality, 2016. [cit.21.2.2022] Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník-krizove-rizeni-a-planovani-obrany-statu.aspx>

uškodit a držet lidi v chudobě. Nemám na mysli jenom sociální politiku sátu nebo makroekonomický vývoj národního hospodářství, ale primárně legislativní rámce.

Například hodně aktuálním tématem už delší dobu je u nás právní nastavení **exekucí**. Cílem exekuce by mělo být hlavně umožnit člověku uhradit svoje pohledávky, aby mohl důstojně pokračovat ve svém životě a být přínosem pro stát i společnost. Nikoliv, aby se kvůli malým dluhům stal člověkem, co je v dluhové pasti a je celoživotně „odepsaný“ a co musí pracovat na černo, aby neskončil v pasti bezdomovectví. V tom opravdu nevidím přidanou hodnotu pro věřitele, stát nebo dlužníka. Toto je zřejmý politický aspekt, který může být do značné míry regulován státní mocí a politikou. Není to o rozdávání sociálních balíčků nebo o podpoře organizací pro lidi v nouzi, není to ani o ideologii nebo vizi fungování země.

Politické aspekty se promítají i do bezpečnosti, o níž jsem pojednával v předchozí kapitole. Bohužel ne vždycky u všeho politické nastavení lze uchopit jednoznačně, jako tomu je například u exekucí. Mnohdy politické aspekty nelze vnímat jednoznačně a jednostranně, často se může docházet ve společnosti k **polarizaci** nebo **rozdělení společnosti**. Termín „rozdělená společnost“ používáme k označení vertikálního rozdělení na ty, kdo profitují z existujících poměrů, a na ty, kdo na ně doplácí. Neoliberálové i neomarxisté litují, že společnost je rozdělena, a vinu připisují těm, kdo na to doplácí. Liší se pouze v tom, z čeho je obviňují.⁴⁷ Zde se dostáváme k ideologickému nebo názorovému rozdělení pohledů a přístupů.

Rozdělení může panovat i v jiných odborných oblastech, které mají dopad na politiku a veřejné mínění. Například v současnosti při pandemii je tomu i v medicíně, kdy odborníci z různých oborů jako je například infektologie, virologie, vakcínologie, epidemiologie, pneumologie, molekulární biologie, molekulární genetika a další se mezi sebou často neshodují a mají rozdílné odborné názory. Dokonce se do této problematiky prosazují se svými odbornými názory i významní odborníci i z jiných oborů, kteří mají oborově minimální

⁴⁷ KELLER, Jan. *Hybridní politika*. Praha: Ivan David v Praze, 2020. ISBN 978-80-907732-1-9. Str. 115.

spojitost s danou problematikou, proto pro politiky bývá mnohdy složité rozeznat opravdovou skutečnost, aby mohli najít vhodné a správné řešení nejen při pandemii, ale i při různých ostatních situacích, toto může ovšem představovat poměrně velkou nejistotu. „Protože každé rozhodování, jež musí konkrétní člověk učinit, je spojeno s určitou mírou nejistoty,“⁴⁸ Při realizaci těchto řešení jsou vystaveni mnoha různým faktorům, které se promítají i do oblasti sociálně ekonomické.

V nynější demokratické společnosti se často ocitáme v polarizaci. Na jednu stranu máme dány jisté svobody, které se promítají i do majetkových a sociálních poměrů. Tato svoboda ovšem nemusí být vždycky spojená se ziskem, bohatstvím a prosperitou. Svoboda může vést i k sociální nejistotě. Podle mého názoru je toto jeden z nejvíce vnímaných rozdílů oproti minulé totalitní společnosti postavené na ideologii komunismu. Společnost se rozhodla radši žít ve svobodné demokratické společnosti s nejistotami než v komunistických jistotách v nesvobodě. Jedná se tedy o polarizaci, kde na jedné straně stojí stabilita (demokratické) společnosti oproti sociální exkluzi. „Nejistota jako životní způsob a jako styl života se v různých patrech budovy společnosti manifestuje sice poněkud odlišně, stále však zůstává toutéž nejistotou. A není náhodné, že i úspěšní ve světě sítí se svými postoji a svou mentalitou tak podobají podezřelým bezdomovcům. Oba dva typy jsou neustále v pohybu, neustále jsou na odchodu odnikud nikam. Žijí jen krátkodobými projekty, neplánují svou budoucnost.“⁴⁹ Samozřejmě je otázkou, jak se současná stabilita demokracie bude vyvíjet, neboť historie má tendence se opakovat. „Evropské demokracie se zhroutily ve dvacátých, třicátých a čtyřicátých letech a dnes se demokracie hroutí nejenom v podstatné části Evropy, ale i v mnoha dalších oblastech světa. Toto historické pozadí a tato nahromaděná zkušenost nám odhaluje temné podoby naší možné budoucnosti.“⁵⁰

V této kapitole jsem objasnil za použití definic pojmy terminologicky, které jsem si stanovil na začátku kapitoly. Zaměřil jsem se na bezpečnostní a politické

⁴⁸ KELLER, Jan. *Politika s ručením omezeným: Proměny moci na prahu 21. století*. Praha: Evropský literární klub, 2001. ISBN 80-86316-27-0. Str. 117.

⁴⁹ KELLER, Jan. *Politika s ručením omezeným: Proměny moci na prahu 21. století*. Praha: Evropský literární klub, 2001. ISBN 80-86316-27-0. Str. 119.

⁵⁰ SNYDER, Timothy. *Tyranie: 20 lekcí z 20 století*. Praha: PROSTOR, nakladatelství, Nakladatelství Paseka, 2017. ISBN 978-80-7432-838-1, 978-80-7260-359-6. Str. 105.

aspekty, zároveň jsem se je snažil vyčlenit nebo rozdělit do určitých rámců, abych mohl vytvořit jistý celkový pohled na problematiku z mnoha různých úrovní. Snažil jsem se uchopit hlavní příčiny polarizace současné společnosti a uchopit sociální exkluzi v nynější demokratické společnosti, kde polemizují nad nejistotou jako nad její součástí. Zmínil jsem i o exekucích jako o příkladu ve spojitosti, že se jedná o jedno z témat, které nerozděluje společnost a na které bychom se měli zaměřit, abychom zmírnily negativní dopady chudoby na společnost včetně bezpečnosti, a určité spojitosti s pandemií jsem do této kapitoly také promítnul.

4 Česká společnost v době (post)covidové

V této kapitole se zaměřím na současné (stále ještě probíhající) covidové období, socioekonomickou deskripci se přiblížím k nynějšímu stavu, dále bych se v ní chtěl zaměřit na prognózu do budoucna včetně bezpečnosti. Tato kapitola byla dokončována jako jedna z posledních, jelikož jsem musel do ní vnášet průběžně určité korekce, neboť jsem musel brát v prognóze v potaz průběžně vznikající významné společenské události, které mají v současném velmi turbulentním období významné dopady ekonomického a bezpečnostního charakteru.

Skoro celý rok 2020 jsme řešili dopady pandemie především po stránce ochrany zdraví, vyrovnávání se důsledky opatření a tím pádem také důsledky ekonomických dopadů. Ty samé věci jsme řešili v nadcházejícím roce 2021 s tím, že se do toho promítla i energetická krize (enormní zdražování cen plynu a elektrické energie).

V roce 2022 po zdravotní stránce vnímáme velkou naději v nové mutaci koronaviru pod označením omikron jako v mutaci, která není tolik ohrožující na životě, ačkoliv je mnohem více nakažlivá než mutace předchozí. Je tady nyní velká naděje, že toto onemocnění postupně vymizí anebo oslabí jeho ohrožení na zdraví populace. Většina omezujících opatření je nyní zrušena, což by opět mohlo mít příznivý vliv na ekonomiku státu. Samozřejmě musíme stále čelit ekonomickým dopadům z předchozích dvou let a čelit také i stále aktuální energetické krizi. Domnívám se, že stát má pro ovlivnění ceny elektrické energie dostatek nástrojů. Nemám na mysli pouze snížení DPH na ceny energií a sociální příspěvky pro určité skupiny, ale i snížení regulovaných poplatků, které navyšují cenu energií. Nehledě na to, podnik ČEZ vlastněný z většiny státem prodává elektrickou energii v České republice za světové ceny, tedy za stejné ceny jako do Německa, kde jsou výrazně vyšší příjmy než v ČR, proto se domnívám, že stát si i s touto krizí poradí v případě velké nouze.

Složitější to ovšem bude se zemním plynem, u kterého jsme do značné míry cenově závislí na Ruské federaci. Zima 2022 už je pomalu na ústupu, proto bude hodně prostoru tento problém ještě řešit. Je tady samozřejmě možnost si nechat

dovážet více zkapalněného plynu z jiných zemí, bohužel cenově není tento plyn tak výhodný jako ten ruský.

Do toho plynového problému nyní nastává další významná sociální a bezpečnostní hrozba v tyto dny a tou je vojenský konflikt na území Ukrajiny, ve kterém je účastníkem Ruská federace. V tomto okamžiku je velmi složité predikovat, jak se situace bude vyvíjet. Záleží i na dalších okolnostech, které se odehrají v budoucnu v souvislosti s touto událostí. Jinými slovy mám na mysli, zda tato situace završí krátkodobou vojenskou intervencí, po které se situace bude nějakým způsobem stabilizovat, anebo tato situace přeroste v mnohem delší a větší konflikt vícero států. Už nyní západní mocnosti hrozí Rusku odříznutím od světového platebního styku a dalšími tvrdými sankcemi ekonomického charakteru, proto lze očekávat i odvetné sankce ze strany Ruska, které se promítnou do ekonomiky ČR. Z hlediska bezpečnostních hrozeb se nacházíme ve velkém ohrožení, neboť do konfliktu jsou zapojeny země s jaderným potenciálem, což znamená nejen, že se můžeme ocitnout ve 3. světové válce, ale i v situaci s apokalyptickými důsledky.

Vzhledem k výše uvedeným okolnostem máme před sebou z hlediska sociálně-ekonomického a bezpečnostního velmi náročné období. Řešíme ochranu zdraví, ekonomické dopady pandemie, energetickou krizi a vojenský konflikt, který přerůstá i do ekonomického konfliktu.

Před vypuknutím této situace jsem se chtěl pokusit o prognózu dalšího vývoje včetně bezpečnostní situace v České republice, na kterou navazuje následující praktická část této práce. Kvůli novým nastalým skutečnostem se z bezpečnostního hlediska dělají velmi složité predikce, neboť situace každým dnem nabírá neočekávatelné obraty. Moje původní prognóza se měla týkat spíše vnitřního vývoje ČR.

Vycházím především z údajů, které jsem vyhodnocoval v praktické části této práce z hlediska vývoje chudoby v období pandemie v porovnání s obdobím před pandemií a také jsem společně i s tímto vývojem sledoval vývoj kriminalit vznikajících v důsledku sociální nerovnosti. Výsledky v pandemickém období vycházely nad očekávání velmi pozitivně, proto i kdybychom v nadcházejících

letech zaznamenaly horší výsledky, nemuselo by to mít až tak špatné následky v tomto směru. Myslím z hlediska vývoje chudoby i kriminality, což má celkový důsledek na bezpečnost.

Co se týče vývoje koronaviru, je také velmi těžké predikovat, neboť jsme slyšeli v uplynulých letech mnoho predikcí z řád různých medicínských odborníků, které se většinou nenaplnily. Můžeme doufat, že tato nemoc je nyní na počátku svého konce. Jediným jednoznačným faktorem, který mi dává přesvědčení, že směřujeme pozitivním směrem při boji s touto nemocí, je, že už jsme daleko lépe připraveni a že máme s ní zkušenost včetně našeho zdravotnictví, a také že začínají i vznikat léky proti této nemoci.

Co se týká energií, tak vnímám, že u elektrické energie má stát dostatek prostředků pro ovlivnění cen, otázka je, v jakém rozsahu je bude ochoten použít, neboť i toto bude stát určité prostředky. U plynu je situace hodně nejasná i z hlediska tzv. Green Dealu, po vypuknutí konfliktu na Ukrajině vznikají předpoklady, že buď skončí úplně, anebo se oddálí. Možná i to mohl být jedním z účelů konfliktu, aby právě tato zelená dohoda nebyla, ale to už je pouhá (poněkud divoká) spekulace.

At' už bude situace jakákoliv, když bude zemní plyn jedinou naší obtíží, tak bychom nynější situaci mohli zvládnout, i když ten bude dražší. Tím, že bude onemocnění Covid-19 na ústupu, budou na ústupu i opatření a bude moci opět začít fungovat ekonomika. Stát by měl právě podpořit střední třídu, která v období pandemie byla negativně ovlivněna, neboť je stěžejním pilířem pro ekonomiku státu.

V případě, že nemoc by na ústupu nebyla, náš stát ještě z celkové zadluženosti není tak zadlužený, proto stále můžeme několik let bojovat s pandemií i za cenu špatného ekonomického vývoje.

Celkově vidím možná řešení, což znamená, že i vidím pozitivní výsledek, pokud se uplatní. Občas samozřejmě mohou přijít i situace, které nemůžete predikovat, že přijdou, stejně tak i jak dopadnou. Jako tomu je nynější válka na Ukrajině. Proto mi nezbyvá nic víc než doufat v pozitivní konec.

V této kapitole jsem se zaměřil na socioekonomický vývoj České republiky, taktéž jsem se pokusil zaměřit i na oblast bezpečnosti a také jsem se pokusil vytvořit prognózu možného vývoje.

5 Vývoj chudoby a kriminalit pramenících ze sociální nerovnosti v ČR

V této kapitole budu vyhodnocovat hypotézy, které jsem si stanovil v úvodu této práce. Tedy v této části textu budu muset vyhodnotit vývoj chudoby, vývoj kriminality a také proběhlý vývoj v období pandemie a následně je porovnávat.

5.1 Ovlivňuje chudoba kriminalitu v České republice?

V praktické části této práce zjišťuji, zda skutečnost, že v České republice dojde k růstu chudoby, bude vést k růstu kriminality.

Možností vyhodnocení, že se společnost nachází v určitou dobu ve větší chudobě, je ovšem několik. Nabízí se varianta hodnocení jednotlivých období podle uplynulých hospodářských krizí, to ovšem není dostatečně konkretizující, neboť v určitou dobu krize započne a její reálné dopady se v jednotlivých zemích promítají až po určité době, a následně tyto dopady postupně odeznívají. Krize taky nemusí mít negativní vliv na celou populaci, ale jen na určité skupiny nebo vrstvy. Může být i část populace, na kterou krize měla naopak ekonomicky přínosný dopad a můžou se v rámci sociální stratifikace posunout výše, proto nepovažuji tento postup za dostatečně relevantní pro určení období, kdy došlo k růstu chudoby.

Další možností je zaměřit se na makroekonomické ukazatele. Zda například došlo k nárůstu či poklesu hrubého domácího produktu (HDP) nebo je možné se zaměřit na velikost inflace a porovnat ji s růstem příjmů. Je možné také se podívat na platební bilanci, jak jsme si v minulých letech vedli. Nezaměstnanost je dalším dílčím ukazatelem, ale je netřeba opomíjet, že má několik dělení. Taktéž i saldo státního rozpočtu určuje, jak na tom byl stát z hlediska příjmů a výdajů, jaké byli přebytky nebo schodky, s tím je samozřejmě spojená i celková zadluženost státu atd. Tímto směrem je možné postupovat, je to více upřesňující pro určení chudších a bohatších období pro zemi, nicméně si myslím, že to selektuje pouze určité faktory, které mají na sociální poměry jisté dopady.

Proto se domnívám, že nejlépe stanovující pro hodnocení jednotlivých let z hlediska chudoby budou statistiky s počtem lidí pod hranicí příjmové chudoby. Myslím si, že je to nejvíce vystihující ukazatel, na kterém je možné sledovat velikost chudoby v rámci společnosti v každém roce.

Další klíčovou úlohou pro výzkum hypotéz, je hodnocení kriminality u nás v jednotlivých obdobích. Každoroční hodnocení kriminality by bylo možné vyhodnotit dotazníkovou metodou, jak se u nás populace vnímá z hlediska kriminality a jak hodnotí i další aspekty ovlivňující kriminalitu, avšak i toto nepovažuji za exaktní, neboť tento sociologický průzkum je postavený na subjektivním smýšlení jednotlivců ve společnosti a může být zkreslující.

Mnohem podstatnějším považuji množství trestných činů a přestupků spáchaných v České republice. Rozhodl jsem v této práci zaměřit právě na trestné činy, neboť z hlediska kriminality představují mnohem závažnější dopady na společnost než přestupky.

Mým předpokladem nebo domněnkou je, že v materiálně prosperující společnosti, nemá tendence obecně společnost inklinovat ke kriminálnímu jednání, neboť žije spokojenějším životem a okolnosti tolik populaci netlačí k tomuto jednání, kdežto u společnosti s materiálním úpadkem bude větší tendence k takovému jednání, neboť mnoho jedinců tyto okolnosti k tomu mohou tlačit, ačkoliv sami ani nemusí chtít páchat takovéto skutky. Kriminální jednání považuji za hrozbu pro společnost, která značným způsobem ovlivňuje bezpečnost země, proto se pouze jenom domnívám, že se mi první hypotézu podaří verifikovat a že tomu tak skutečně v České republice je.

Můžu také zjistit, že tomu tak není. To by potom znamenalo, že i chudoba může mít v něčem kladný vliv na naši společnost, a že společnost i přes žití v bídě může být mravnější, poctivější a čestnější. Pro vyhodnocování nárustu nebo poklesu trestné činnosti rovněž využiji statistiku.

Vycházím z toho, že chudoba nutí konat jedince trestnou činnost, kde by si především mohli zlepšit svoji materiální úroveň, tedy především se bude jednat o majetkovou a hospodářskou kriminalitu, proto nepovažuji za odpovídající

vycházet z celkového počtu registrovaných trestných činů, neboť trestné činy z nedbalosti a některé další trestné činy nemají nebo nemusejí mít s tím souvislost.

Typů trestných činů je možné ve statistikách Policie České republiky dohledat řádově ve stovkách, proto se dané trestné činy rozdělují podle druhů kriminality. Stěžejními pro vyhodnocování daných hypotéz považuji hospodářskou kriminalitu a některé druhy, které spadají do obecné kriminality (násilná, mravnostní a majetková). V násilné kriminalitě jsou i loupeže, mravnostní kriminalita může zase selektovat celkový mravní úpadek společnosti. Jde o výběr kriminality, která je nejvíce spojená s projevením sociální nerovnosti ve společnosti.

Získaná statistická data ohledně počtů lidí pod hranicí příjmové chudoby za minulé roky a počtů v jednotlivých kategoriích registrovaných trestných činů za minulé roky nabízejí možnosti k analýze daných hypotéz.

5.2 Pandemie koronaviru

V prvním čtvrtletí roku 2020 započala u nás pandemie koronaviru (SARS-CoV-2). Mám tím na mysli období, kdy naše společnost začala toto onemocnění řešit. Chtěl jsem zjistit, jak moc nás tato společenská událost ovlivnila po stránce chudoby. Domnívám se, že odstartovaná krize touto nemocí se promítne i ve statistických datech. Neboť se celospolečensky hovoří o rostoucí inflaci, o enormním navyšování státního dluhu, o propouštění lidí, o lidech, co museli ukončit svoje podnikání, do kterého investovali mnoho času, úsilí a prostředků, o lidech, co už nejsou schopni hradit svoje dluhy, o úpadku některých podnikatelských sfér apod. Proto myslím si, že v tomto období bude lidí mnohem více v chudobě, než-li v předchozích letech, kdy ekonomika měla velmi dobrý vývoj a dokonce se i snižoval státní dluh.

Z mého zjištění, které jsem získal ze statistických přehledů Českého statistického úřadu (příloha č.1), kde je možné vidět v počtech i procentech množství lidí v jednotlivých letech 2016 až 2021 pod hranicí příjmové chudoby

usuzuji, že můj předpoklad, že v letech pandemie bude nárůst chudoby, a v předchozích letech, kdy se ekonomice dařilo, bude pokles chudoby, byl mylný.

Z daných dat usuzuji, že opak je pravdou. Když se na ta data podíváme, tak zjistíme, že v roce 2017 došlo k poklesu chudoby, v roce 2018 došlo k růstu chudoby a v roce 2019 následně také. Pokles chudoby započal v pandemickém roce 2020 a pokračoval i v roce 2021. Pandemie je tu stále a bude zajímavé, jak se data budou vyvíjet v nadcházejících letech.

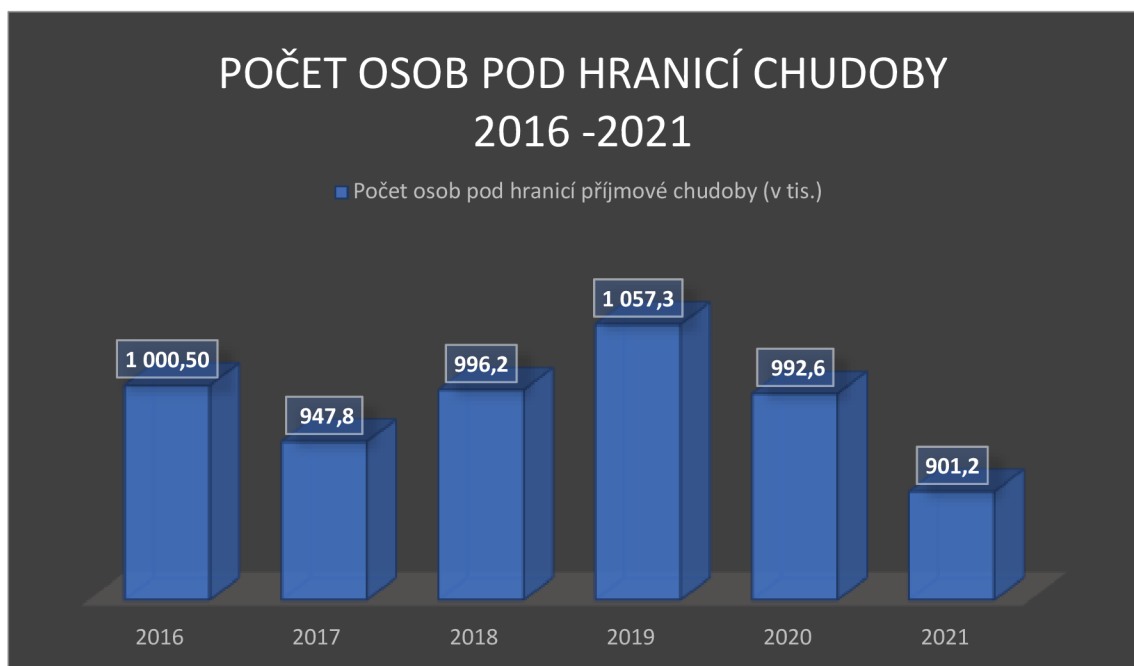
Proto, jak jsem uvedl výše, vycházet z krizových období při hodnocení chudoby nebo z některých makroekonomických ukazatelů může být nepřesné nebo zkreslující. Samozřejmě se může stát, že tato chudoba v důsledků krize se projeví až po čase velmi výrazně. Dopady na počty chudých mohla mít výrazným způsobem i fiskální politika vlády premiéra Andreje Babiše, kdy se vedla poměrně hodně sociální politika a byla vize, že je možné se z krize postupně proinvestovat.

V souvislosti s těmito zjištěními není možné vnímat, že se období pandemie do roku 2021 považuje za chudší období, a že předchozí roky, kdy se ekonomika vyvíjela dobře byly období lepší z hlediska chudoby.

Z této tabulky jsem došel ještě k jednomu paradoxnímu zjištění, a to je to, že v minulém roce 2021, kdy se i nadále rozvíjela krize, jsme si z hlediska chudoby vedli nejlépe za posledních 6 let. Počet lidí v tisících v chudobě byl 901,2 a procentuálně 8,6 %. Toto číslo je s ostatními lety nesrovnatelné, neboť v žádných předchozích letech nebylo nižší než 9 %. Kdybych to měl srovnat s rokem 2017, který je číselně k těmto hodnotám nejbližší, tak počet lidí v tisících byl 947,8 a v procentech 9,1 %. Nejvíce chudoby u nás bylo v roce 2019 a to **před krizí**, početně to vychází na 1057,3, což je 10,1 %. Je fascinující, že v jedné z největších krizí za poslední léta si vedeme nejlépe za posledních 6 let, a naopak před touto krizí si vedeme nejhůře. Data o počtech v jednotlivých letech jsem vyjádřil v grafu (viz níže).⁵¹

⁵¹ Czso.cz: *Osoby ohrožené příjmovou chudobou v letech 2016–2021* [online]. [cit.18.1.2022]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/167607753/1600212219.pdf/18ce648c-5e00-4c5a-b699-0e9e5ce11958?version=1.1>

Graf 5.1 Počet osob pod hranicí chudoby v letech 2016-2021 v České republice

5.3 Kriminalita spojená se sociální nerovností

Tabulka 5.2 Počet registrovaných trestných činů ve vybraných kategoriích kriminality v letech 2016 až 2020 v České republice

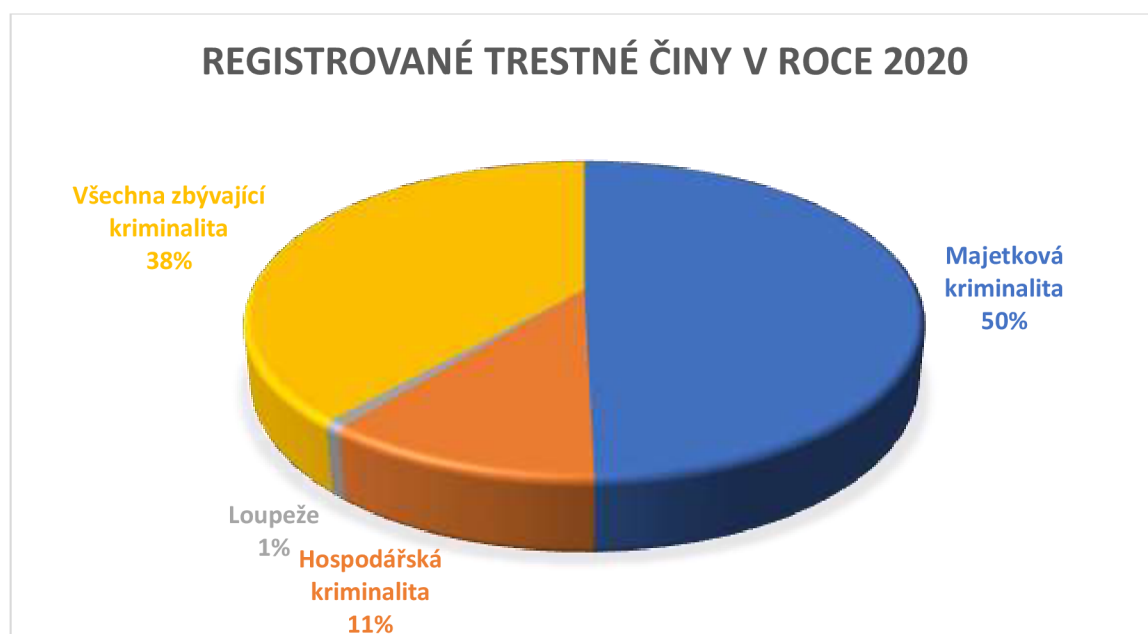
	2016	2017	2018	2019	2020
Hospodářská	28306	26294	24837	24589	18528
Loupeže	1 646	1 585	1 406	1 439	1 248
Mravnostní	2 241	2 363	2 655	2 733	2 605
Majetková	118082	108497	98670	102136	82116

Nyní se dostávám k části, kde bych chtěl vyhodnotit, zda kriminalita, která je nejbližší spojená se sociální nerovností bude odpovídat obdobnému růstu i poklesu v jednotlivých letech. Mým předpokladem je, že obdobně by mohl probíhat nárůst i pokles registrované trestné činnosti stejně jako počty lidí v žijících v chudobě.

Vybral jsem pro vyhodnocení, zda statistika chudoby od roku 2016 do roku 2020 bude odpovídat některým kategoriím trestných činů. Myslím si, že nejvíce vyjadřují sociální nerovnost hlavně hospodářská kriminalita a majetkové trestné činy. Násilné trestné činy celkově zahrnout nejde, ale například loupeže, které do této kategorie spadají, lze považovat za relevantní. Zároveň se domnívám, že společenský úpadek do chudoby bude i spojen s mravností ve společnosti, proto bych se chtěl pro doplnění podívat i na mravnostní kriminalitu.

Pro porovnání jsem vytvořil tabulku (viz tabulka výše), do které jsem data čerpal z webových stránek Českého statistického úřadu (viz Přílohy č. 2, 3, 4, 5, 6).

Graf 5.3 Registrované trestné činy v roce 2020 v České republice

Ještě před tím, než se dostavím k samotnému porovnávání dat z vytvořené tabulky, zajímalo mě, jak vlastně velké procento z celkové trestné činnosti

vyhodnocuji. Zda se jednalo pouze o menší část trestné činnosti, nebo o větší. Nelze opomenout, že i ve zbývající kriminalitě mohou být taky majetkově motivované trestné činy, například trestný čin vraždy motivovaný za účelem zlepšení svého sociálního statusu atd., což by mohlo znamenat, že procento motivovaných trestních činů z důvodu sociální nerovnosti může být i mnohem více než je ve třech dalších skupinách, které jsem v grafu vymežil (viz výše).

I tak je z daného grafu vidět, že trestné činy za účelem obohacení jsou ve většině a to v 62 %. Už jenom majetková trestná činnost má jednu polovinu. Hospodářská kriminalita má více než jednu desetinu. Pokud beru v potaz celkovou kriminalitu v roce 2020, považuji, že se v této práci zaměřuji na většinovou kriminalitu ve společnosti a že v naší společnosti převládá zločin za účelem obohacení, proto jedním z dalších způsobů vyhodnocení hypotéz může být sledování tohoto procentuálního zastoupení v jednotlivých letech.

5.4 Hospodářská kriminalita

„Pod pojem hospodářské kriminality spadají trestné činy z oblasti daní a poplatků, účetnictví, padělání peněz, směnek, šeků a platebních karet, korupce, legalizace výnosů z trestné činnosti neboli tzv. praní špinavých peněz, úpadkové delikty, trestné činy související s veřejnými soutěžemi a dražbami, ale také protiprávní jednání v oblasti životního prostředí a ochrany autorských a průmyslových práv. Z majetkových deliktů jsou především známy případy tak zvaného tunelování bank a kampeliček, různé formy zpronevěr (defraudací) a podvodů. V souvislosti s rozvojem vědy a techniky nabývá v poslední době na významu i boj proti počítačové kriminalitě.“⁵²

⁵² *Policie.cz: Odbor hospodářské kriminality* [online]. [cit.22.1.2022]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/uskp-ohk-odbor-hospodarske-kriminality.aspx>

Graf 5.4 Hospodářská kriminalita v České republice v letech 2016 až 2020

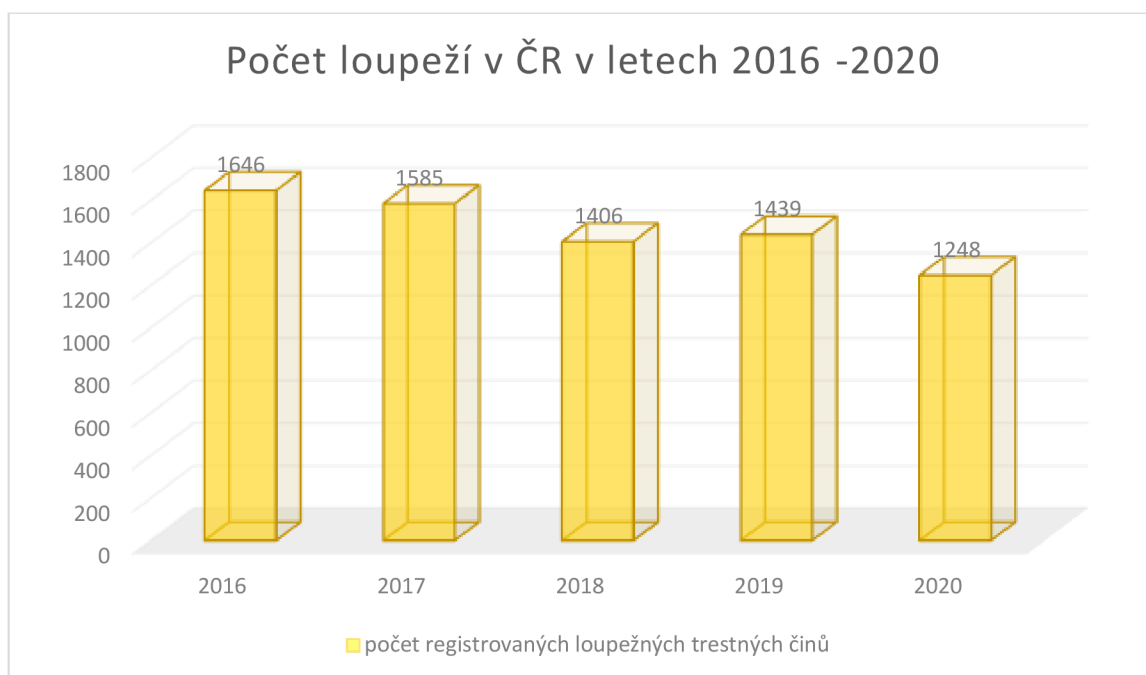
Získaná data z tabulky znázorňují v grafu (viz. výše), na kterém je vidět, že hospodářská kriminalita každoročně u nás ubývá. Zároveň je vidět, že toto neodpovídá předpokladu, že se bude obdobně vyvíjet jako chudoba. Jediné, v čem vidím spojitost, tak je to, že od roku 2020 došlo výraznému poklesu chudoby stejně jako této kriminality.

Je možné se zamýšlet, zda i nebyly některé další faktory, které mohly ovlivnit danou statistiku. Minulá vláda i přecházející si kladla z cíl důsledněji kontrolovat výběry daní, bylo také zavedeno EET, v současnosti musejí nejen banky, ale i realitní kanceláře plnit povinnosti z tzv. AML zákona, kde jednou z povinností je kontrola způsobu nabytí prostředků a sledování jejich účelů, zda nejsou určeny k praní špinavých peněz a financování trestné činnosti nebo terorismu.

5.5 Loupeže

Když se podíváme na čísla z počtů loupeží u nás, je vidět, že se jedná o minimální trestnou činnost. Je to forma hrubého násilného způsobu obohacení, kdy může dojít zároveň i k těžkému ublížení na zdraví, zabití nebo poškození cizího majetku, proto i přes poměrně nízký výskyt je třeba nepodceňovat závažnost tohoto deliktu v oblasti kriminality.

Graf 5.5 Počet loupeží v České republice v letech 2016 až 2020

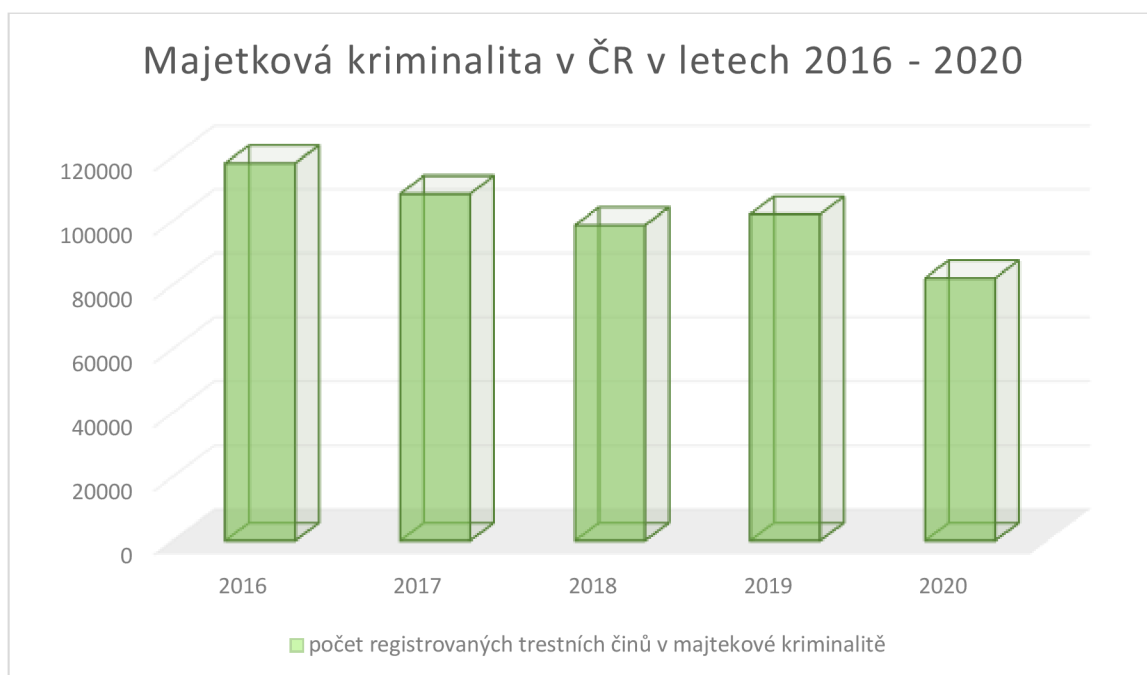

Tento graf opět neodpovídá vývoji chudoby, neboť v roce 2018 došlo k poklesu výskytu loupeží, což naopak v chudobě byl oproti tomu nárůst, i přesto se domnívám, že mnohém tento graf je odpovídající vývoji chudoby. V roce 2017 došlo skutečně k poklesu chudoby i loupeží, v roce 2019 došlo k navýšení počtu chudých včetně loupeží, a opětovně jako na předchozím grafu vidíme ty nejnižší čísla v roce 2020, kdy byl i pokles chudoby.

5.6 Majetková kriminalita

V majetkové kriminalitě je možné najít poměrně velké zastoupení trestných činů jako jsou například podvody, krádeže prosté, krádeže vloupáním, padělání a pozměňování platebního prostředku, zpronevěra, neoprávněné užívání cizí věci a další.

Graf 5.6 Majetková kriminalita v České republice v letech 2016 až 2020

Když porovnávám tento graf (viz. výše) po vizuální stránce, přijde mi velmi podobný s předchozím grafem ukazujícím loupeže, nabízí se možnost v dalším vědeckém bádání, zda majetková kriminalita se vyvíjí podobně jako loupeže. Roky, kdy docházelo k růstu i poklesu této kriminality, jsou stejné.

Opětovně chci upozornit, že rok 2020 má nejnižší počty, v tomto roce nedošlo jen ke snížení chudoby, ale i ke snížení všech kriminalit, které graficky modelují výše, přičemž rok 2020 vychází v číslech ve všech těchto modelacích nejlépe za všech uplynulých pět let. Před vyhodnocováním těchto údajů jsem vůbec nepředpokládal, že tento rok, kdy vypukla jedna z nejvýznamnějších celosvětových krizí, se projeví v číslech až takto pozitivně. Taktéž musím konstatovat, že graf neodpovídá podle růstu i poklesu vývoji počtu lidí pod hranicí chudoby, z větší části ano, ale opět nesedí tam rok 2018, kdy došlo k poklesu této kriminality.

5.7 Mravnostní kriminalita

Mezi tuto kriminalitu se řadí trestné skutky především sexuálního charakteru, je mezi nimi možné najít u některých i účel obohacení, tudíž by se nepřímou dala

považovat ve skupině, do které se promítá sociální nerovnost. Patří sem: znásilnění, sexuální nátlak, pohlavní zneužití, komerční forma pohlavního zneužití, ostatní pohlavní úchytky – výtržnictví, šíření pornografie, ohrožení pohlavní nemocí, úmyslné ublížení na zdraví nakažlivou lidskou nemocí, kuplířství, soulož mezi příbuznými, obchodování s lidmi, prostituce ohrožující mravní vývoj dětí, dětská pornografie a zneužití dítěte k ní, účast na pornografickém představení, navazování nedovolených kontaktů s dítětem, dvojitý manželství a svádění k pohlavnímu styku.

Graf 5.7 Mravnostní kriminalita v České republice v letech 2016 až 2020

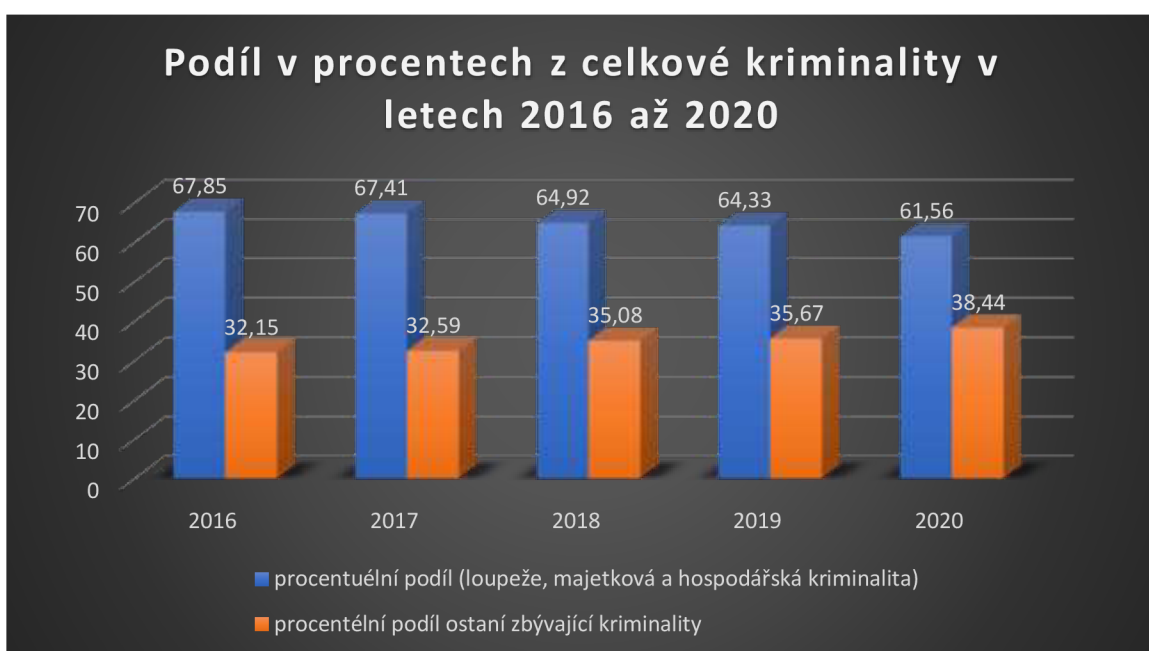

Tuto kategorii jsem zvolil spíše pro doplnění. Je vidět, že mravnostní kriminalita zasahuje především do deliktů spojených se sexualitou, proto danou kategorii nepovažuji dostatečně odpovídající pro uchopení spojitostí s chudobou a sociální nerovností, bylo by vhodnější vyčlenit si jednotlivé typy skutků v rámci této kriminality, kde skutečně dochází k vykonávání této činnosti za účelem obohacení.

Nelze také opomenout fakt, že tato kriminalita reflektuje do jisté míry mravní úpadek společnosti a určité sociální deviace, ale také to může být i určitá forma ventilace psychického napětí nebo i okamžiky, kdy člověk se již nebyl schopen po psychické stránce ovládnout, proto ekonomický faktor vývoje společnosti se do značné míry mohl promítnout do této kriminality také.

Vytvořil jsem graf (viz. výše) k této kriminalitě v uplynulých letech, ze kterého je vidět, že se tato kriminalita se vyvíjela obdobně jako chudoba v letech 2018 až 2020. Oproti předchozímu roku bylo až do roku 2019 pokaždé navýšení v počtu registrovaných skutků a **znovu v roce 2020 byl pokles**. Odlišnost jediné shledávám akorát v tom, že rok 2016 byl hroší z hlediska chudoby pro Českou republiku, ale lepším z hlediska této kriminality.

Graf 5.8 Podíl v procentech z celkové kriminality v letech 2016 až 2020 v ČR

V následujícím grafu (viz. výše) jsem se rozhodl zjistit, když procentuálně vypočtu loupeže, majetkovou a hospodářskou kriminalitu dohromady z celkové kriminality v daných letech, zda se chudoba procentuálně promítne do těchto druhů kriminalit.

Tento graf mi připomíná svým vývojem graf znázorňující hospodářskou kriminalitu, ve kterém v každém roce dochází postupně k procentuálnímu poklesu zastoupení dané kriminality. Další zajímavé zjištění je, že v pandemickém roce opět dochází nejen ke snížení, ale i k nejnižší hodnotě z celého grafu. Oproti hodnotě z roku 2016 jsme postupně poklesli o více než 6 %, a také ze všech těchto let došlo meziročně k největšímu poklesu právě v roce 2020. Proto ze všech

grafických modelací mohu konstatovat, že v pandemickém roce 2020 nedošlo k prohloubení chudoby a ani nebezpečnosti vzniklé v důsledku chudoby.

5.8 Kriminalita v roce 2021

Původně mým cílem bylo v této práci vyjádřit situaci v obou uplynulých pandemických letech 2020 a 2021. Bohužel statistické přehledy Českého statistického úřadu nejsou ještě aktualizovány pro rok 2021 v oblasti trestných činů. Tyto údaje k vytvoření statistických přehledů Českému statistickému úřadu poskytuje Policie České republiky, která v této oblasti eviduje statistické údaje. Snažil jsem se proto tyto údaje získat od Policie České republiky. PČR poskytuje na svých webových stránkách podrobné přehledy jenom ke každému měsíci, nebylo možné dohledat celoroční přehledy, proto jsem vycházel ze zpracovaných přehledů od Českého statistického úřadu z dat od Policie České republiky. K tomu, abych získal statistická data celoroční pro rok 2021, jsem kontaktoval Policejní prezidium České republiky, kde mě odkázali na oddělení zabývající se statistikou u PČR, kde mi poskytli souhrnná data jednotlivých kategorií kriminalit v tomto roce. Jedná se pouze o vytištěný přehled, nikoliv o oficiální publikaci. Pro porovnání se souhrnnými přehledy od Českého statistického úřadu není přehled poskytnutý od PČR dostatečně odpovídající, neboť souhrnné kategorie kriminalit klasifikují v přehledu trochu odlišným způsobem, ačkoliv vychází ze stejných statistických podrobných dat, proto pro porovnání vezmu jenom údaje pro hospodářskou, mravnostní a majetkovou kriminalitu.

V roce 2021 bylo evidováno 12510 skutků v hospodářské kriminalitě. Pokud tento údaj porovnáme s vývojem v předchozím grafu znázorňujícím hospodářskou kriminalitu (graf 9.3), ve kterém bylo vidět, že od roku 2016 do roku 2020 počty registrovaných trestných činů této kriminality každoročně klesaly, tak v dalším pandemickém roce 2021 došlo opětovně k významnému poklesu oproti předchozímu pandemickému roku 2020, kdy počet skutků byl 18528. Meziroční pokles byl o 6018 skutků, jedná se téměř o stejně vysoký pokles, který byl v roce 2020 největším, což byl o 6061 skutků. Je vidět, že pandemické období v této kriminalitě bylo opravdu prosperující, neboť za tyto dva roky došlo k poklesu

přesahujícím 12000, jedná se o velmi významný koeficient, když si uvědomíme, že v roce 2016 byl celkový počet registrovaných skutků 28306, od tohoto roku k tak významným poklesům nedocházelo, dalším největším poklesem byl v roce 2017 počet 2012, poté 1457 a následně 245, a v obou pandemických letech jsme klesali po číslech přesahujících **6 tisíc každoročně**. To je z hlediska přechodného vývoje nevídané, a ještě ke všemu to bylo v období pandemie.

Když se podíváme na mravnostní kriminalitu, tak roce 2021 bylo evidováno 3049 skutku, při čemž z vývoje od roku 2016 můžeme jednoznačně říct, že se jedná o nejvyšší celkový počet za uplynulé roky. Tuto kriminalitu vyhodnocuji jenom pro doplnění, neboť považuji, že nevyjadřuje tolik sociální nerovnost ve společnosti, ale spíše mravní úpadek především sexuálního charakteru. Proč došlo v roce 2020 k poklesu a v roce 2021 k tak enormnímu nárůstu, může být zajímavým podnětem pro další vědeckou analýzu.

V majetkové kriminalitě došlo v roce 2021 opět k poklesu, bylo evidováno 77562 skutků, to je ještě méně než v roce 2020, kdy došlo také k největšímu poklesu přesahujícím 20 tisíc, číslo v roce 2021 bylo za všechna porovnávaná léta nejnižším, proto je evidentní, že pandemické roky 2020 a 2021 byly v této kriminalitě pozitivně projeveny, tedy snížením výskytu kriminalit z této kategorie.

V této kapitole jsem provedl potřebnou analýzu dat k vyhodnocení stanovených hypotéz, snažil jsem se je zároveň graficky i tabulkově vyjádřit. Snažil jsem se přiblížit, proč jsem k vyhodnocení zvolil právě tyto data, a k výstupům z těchto jednotlivých informací dát určité hodnocení a srovnání.

Závěr

Ve své absolventské práci jsem v terminologické i teoretické rovině uchopil mnoho důležitých pojmů a témat spojených s chudobou jako se sociálním jevem. Zároveň bylo pro mě důležité je promítnout i do oblasti bezpečnosti. Nynější pandemická koronavirová doba se týká těchto oblastí zásadním způsobem, a také jako společenský jev se jedná o něco ojedinělého, co jsme doposud jako společnost v takovém objemu nezažili. Proto pro mě bylo zásadní, abych ji mohl promítnout do této práce taktéž.

V první kapitole jsem objasnil podstatné terminologické pojmy a teoretický rámec hranice příjmové chudoby, což jsem uplatňoval při tvorbě dalších částí této práce. V následných třech teoretických kapitolách jsem usiloval o jejich vzájemnou věcnou i časovou provázanost.

Ve druhé kapitole pojednávám o české sociální stratifikaci, kde začínám polistopadovou minulostí, jelikož se jedná o klíčové momenty, které hrály významnou roli při utváření našeho současného sociálního rozvrstvení. V této kapitole popisuji postupné formování společnosti od devadesátých let přes první dvě dekády 21. století až po současnost, kde se snažím uchopit významné skutečnosti, které měly na uspořádání společnosti významný vliv.

V další kapitole jsem pojednával o současných bezpečnostních a politických aspektech chudoby, kde objasňuji jejich vzájemnou provázanost a kde poukazuji, jak tyto aspekty ovlivňují způsoby nalezení řešení problémů ekonomického a bezpečnostního charakteru, kdy tato řešení nemusí být mnohdy jednoduchá a mohou vést k polarizaci společnosti, kterou jsem rozebíral v této kapitole také. Snažil jsem se v této kapitole upozornit i na důležitost změny legislativních rámců v oblasti exekucí, neboť je to jasný příklad problému, který nevede k polarizaci a který by mohl výrazným způsobem zlepšit nynější složitou situaci.

V následné kapitole jsem analyzoval aktuální socioekonomickou situaci české společnosti a vytvořil prognózu budoucího vývoje.

V empiricky laděné části práce jsem se pokoušel vyhodnotit jednotlivé hypotézy. Musím konstatovat, že se mi nepodařilo (dostatečně) verifikovat ani jednu ze stanovených hypotéz.

U první hypotézy neodpovídal vývoj hranice chudoby v České republice vývoji kriminality, která vzniká v důsledku sociální nerovnosti. Proto se můj předpoklad, že s rostoucí chudobou bude růst i kriminalita ukázal jako chybný. To ovšem nemusí znamenat, že je mylný úplně. Je otázkou, jak by vypadal vývoj, kdyby procento osob žijících pod hranicí chudoby bylo větší, například mezi 20 až 30 %, myslím si, že by se poté mohl můj původní předpoklad potvrdit. Proto by bylo zajímavé z vědeckého pohledu se k vyhodnocování opětovně vrátit, až tento okamžik nastane, ale samozřejmě jako občan této země si rozhodně nepřeji, aby tento okamžik vůbec někdy nastal.

U druhé hypotézy nedošlo k prohloubení chudoby, neboť výsledky znázorněné graficky jasně ukazují, že došlo k poklesu počtu osob v pandemických letech 2020 a 2021 pod hranicí chudoby. Bylo jasně vidět, že z hlediska vybraných kriminalit byl rok 2020 opravdu úspěšným, tedy ve všech grafech docházelo k poklesům, pro rok 2021 v oblasti kriminality jsme neměli tolik dat jako pro rok 2020, ale i tak opětovně tam bylo možné sledovat poklesy v počtu skutků. I kdybych rok 2021 opomenul v oblasti kriminality, předchozích dat bylo dostatečné množství k tomu, abych mohl jednoznačně vyvrátit danou hypotézu z obou hledisek, chudoby i kriminality.

Ačkoliv jsem se snažil být v této práci co nejobsáhlejší, vidím i nadále obrovský potenciál v tomto tématu pokračovat i v diplomové práci, neboť nabízí mnoho možností v rozvíjení poznatků a analyzování informací, ale také možnost jak porovnávat vývoj společnosti v čase zpětně, což je v této poměrně nestabilní době hodně důležité. Do budoucna bych chtěl v tomto pozorování i nadále pokračovat, neboť bych ho chtěl dokončit v rámci celé pandemie i dalšího postcovidového období.

POUŽITÁ LITERATURA A DALŠÍ PRAMENY INFORMACÍ

Monografie:

1. FÓNADOVÁ, Laura. *Sociologie: Distanční studijní opora*. Brno: Masarykova univerzita, 2004. 83 s., ISBN 80-210-3397-5.
2. GIDDENS, Anthony. *Sociologie*. Praha: Argo, 1999. 595 s., ISBN 80-7203-124-4.
3. HAVLÍK, Radomír. *Aktuální problémy společnosti z pohledu sociologie*. Praha: UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA, 2016. 176 s., ISBN 978-80-7452-121-8.
4. JANDOUREK, Jan. *Slovník sociologických pojmů: 610 hesel*. Praha: Grada Publishing, 2012. 264 s., ISBN 978-80-247-3679-2.
5. KELLER, Jan. *Hybridní politika*. Praha: Ivan David v Praze, 2020. 160 s., ISBN 978-80-907732-1-9.
6. KELLER, Jan. *Politika s ručením omezeným: Proměny moci na prahu 21. století*. Praha: Evropský literární klub, 2001. 144 s., ISBN 80-86316-27-0.
7. KELLER, Jan. *Posvícení bezdomovců: Úvod do sociologie domova*. Praha: SOCIOLOGICKÉ NAKLADATELSTVÍ (SLON), 2013. 290 s., ISBN 978-80-7419-155-8.
8. KELLER, Jan. *Sociologie středních vrstev*. Praha: SOCIOLOGICKÉ NAKLADATELSTVÍ (SLON), 2012. 215 s., ISBN 978-80-7419-109-1.
9. KELLER, Jan. *Tři sociální světy: Sociální struktura postindustriální společnosti*. Praha: SOCIOLOGICKÉ NAKLADATELSTVÍ (SLON), 2010. 211 s., ISBN 978-80-7419-031-5.
10. KELLER, Jan. *Vzestup a pád středních vrstev*. Praha: SOCIOLOGICKÉ NAKLADATELSTVÍ (SLON), 2000. 124 s., ISBN 80-85850-95-8.

11. KRNÁČOVÁ, Adriana, Petr, HOLUB a kol. *Co se stane, když se zhasne? Dvě podoby české privatizace*. Praha: PROSTOR, nakladatelství, 2004. 184 s., ISBN 80-7260-110-5.
12. MACHONIN, Pavel, Milan, TUČEK a kol. *Česká společnost v transformaci: K proměnám sociální struktury*. Praha: SOCIOLOGICKÉ NAKLADATELSTVÍ, 1996. 364 s., ISBN 80-85850-17-6.
13. MAREŠ, Petr. *Sociologie nerovnosti a chudoby*. Praha: SOCIOLOGICKÉ NAKLADATELSTVÍ, 1999. 248 s., ISBN 80-85850-61-3.
14. MATĚJŮ, Petr, Jana STRAKOVÁ, Arnošt VESELÝ a kol. *Nerovnosti ve vzdělání: Od měření k řešení*. Praha: SOCIOLOGICKÉ NAKLADATELSTVÍ (SLON), 2010. 495 s., ISBN 978-80-7419-032-2.
15. MATĚJŮ, Petr, Klára, VLACHOVÁ a kol. *Nerovnost, spravedlnost, politika: Česká republika 1991-1998*. Praha: SOCIOLOGICKÉ NAKLADATELSTVÍ, 2000. 404 s., ISBN 80-85850-82-6.
16. PLÍVA, Stanislav. *PRIVATIZACE MAJETKU STÁTU: restituční malá privatizace: mimosoudní rehabilitace: vlastnické vztahy k půdě: velká privatizace: kupónová metoda: osnova privatizačního projektu*. Praha: PROSPEKTRUM Praha, 1991. 278 s., ISBN 80-85431-18-1.
17. POKOP, Daniel. *Slepé skvrny: o chudobě, vzdělávání, populismu a dalších výzvách české společnosti*. Brno: Host, 2019. 256 s., ISBN 978-80-7577-991-5.
18. SNYDER, Timothy. *Tyranie: 20 lekcí z 20 století*. Praha: PROSTOR, nakladatelství, Nakladatelství Paseka, 2017. ISBN 978-80-7432-838-1, 978-80-7260-359-6. Str. 105.
19. VEČERNÍK, Jiří a kol. *PRÁCE, HODNOTY, BLAHOBYT. ČESKÉ REÁLIE V EVROPSKÉM KONTEXTU*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2016. 418 s., ISBN 978-80-7330-295-5.

20. VEČERNÍK, Jiří, Martina, MYSÍKOVÁ. *Chudoba v České republice: Kritický pohled na evropské ukazatele*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2015. 116 s., ISBN 978-80-7330-283-2.

21. VEČERNÍK, Jiří. *SOCIÁLNÍ TRENDY: Privatizace, formování středních tříd a postoje populace*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 1997. 52 s., ISBN 80-85950-22-7.

Sborníky:

1. HECZKOVÁ, Eduarda. CHUDOBA VE SVĚTĚ In: *CHUDOBA, NEZAMĚSTNANOST: a další témata Pražské školy alternativ*. Praha: Ekumenická akademie Praha, 2012. 72 s., ISBN 978-80-87661-03-1.

Kvalifikační práce:

1. BÍLKOVÁ, Lucie. *Faktory životní úrovně českých domácností*. Brno, 2015. Diplomová práce. Mendelova univerzita v Brně, Provozně ekonomická fakulta. Vedoucí práce prof. Ing. Jana Stávková, CSc. 101 s.

2. DVOŘÁKOVÁ, Denisa. *PRACUJÍCÍ CHUDOBA V ČR – CO (NE)ŘÍKAJÍ DATA ŠETŘENÍ SILC*. Brno, 2019. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta, Katedra veřejné ekonomie. Vedoucí práce doc. Ing. Robert Jahoda, Ph.D. 79 s.

3. HROMÁDKOVÁ, Hana. *Kvalita života a výzkum hodnotového systému současné generace*. Hradec Králové, 2017. Bakalářská práce. Univerzita Hradec Králové, Fakulta informatiky a managementu, Katedra managementu. Vedoucí práce PhDr. Věra Strnadová, Ph.D. 66 s.

4. KUBOVÁ, Karolína. *Třídy, nerovnost a konflikt: v dějinách sociálně historického myšlení a v současnosti*. Praha, 2015. Diplomová práce. Univerzita Karlova

v Praze, Fakulta humanitních studií, pracoviště historické sociologie. Vedoucí práce doc. PhDr. Jiří Šubrt, CSc. 75 s.

Internetové zdroje:

1. *Apl.czso.cz: databáze eurostatu* [online]. [cit.21.1.2022]. Dostupné z: <https://apl.czso.cz/pll/eutab/html.h?ptabkod=tessi014>
2. *Czso.cz: Průměrné mzdy - 3. čtvrtletí 2021: Průměrná mzda vzrostla reálně o 1,5%* [online]. [cit.13.2.2022]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/prumerne-mzdy-3-ctvrtleti-2021>
3. *Czso.cz: Osoby ohrožené příjmovou chudobou v letech 2016–2021* [online]. [cit.18.1.2022]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/167607753/1600212219.pdf/18ce648c-5e00-4c5a-b699-0e9e5ce11958?version=1.1>
4. HEŘMANOVÁ, Eva. *Kvalita života a její modely v současném sociálním výzkumu* [online]. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze a Metropolitní universita, 2012. [cit.20.2.2022]. Dostupné z: <https://www.sav.sk/journals/uploads/09101219Hermanova%20-%20OK%20upravena%20studia.pdf>
5. *Hypindex.cz: Průměrná cena bytu v Praze za 11let vzrostla o dva miliony korun* [online]. [cit.13.2.2022]. Dostupné z: <https://www.hypindex.cz/clanky/prumerna-cena-bytu-za-11-let-vzrostla-o-dva-miliony-korun/>
6. *Perspektivy vývoje bezpečnostní situace, vojenství a obranných systémů do roku 2015 s výhledem do roku 2025: Česká bezpečnostní terminologie: Výklad základních pojmů* [online]. Ústav strategických studií vojenské akademie v Brně, 2002. [cit.14.02.2022]. Dostupné z: <https://moodle.unob.cz/pluginfile.php/11277/course/section/3043/%C4%8Cesk%C3%A1%20bezpe%C4%8Dnostn%C3%AD%20terminologie.pdf>

7. *Policie.cz: Odbor hospodářské kriminality* [online]. [cit.22.1.2022]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/uskpv-ohk-odbor-hospodarske-kriminality.aspx>
8. *Slovník-cizich-slov.abz.cz: slovník cizích slov* [online]. [cit.20.1.2022]. Dostupné z: <https://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/marginalizace>
9. *TERMINOLOGICKÝ SLOVNÍK POJMŮ Z OBLASTI KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ, OCHRANY OBYVATELSTVA, ENVIRONMENTÁLNÍ BEZPEČNOSTI A PLÁNOVÁNÍ OBRANY STÁTU* [online]. Ministerstvo vnitra České republiky, Odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality, 2016. [cit.14.2.2022] Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník-krizove-rizeni-a-planovani-obrany-statu.aspx>
10. *Vdb.czso.cz: Počet zaměstnanců a průměrné hrubé měsíční mzdy* [online]. [cit.18.1.2022]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&skupld=855&katalog=30852&pvo=MZD01-A&pvo=MZD01-A&evo=v208_!_MZD-LEG4_1
11. *Vdb.czso.cz: Skutky (trestné činy) a objasněnost* [online]. [cit.16.1.2022]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt-parametry&sp=A&pvokc=&katalog=31008&pvo=KRI04&z=T>
12. *Vesmir.cz: Klamná hranice chudoby v Česku* [online]. [cit.20.2.2022]. Dostupné z: <https://vesmir.cz/cz/on-line-clanky/2016/11/klamna-hranice-chudoby-cesku.html>
13. *Zpravy.aktualne.cz: Cenová mapa bydlení: Zlevnění se nekoná, byty "na investici" zůstávají často prázdné* [online]. [cit.13.2.2022]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/cenova-mapa-bytu-v-praze/r~4c6e161a4dd911eca1070cc47ab5f122/>

PŘÍLOHA

Seznam příloh:

Příloha č.1: Osoby ohrožené příjmovou chudobou v letech 2016–2021, Str. 59

Příloha č.2: Skutky (trestné činy) a objasněnost v roce 2016, Str. 60

Příloha č.3: Skutky (trestné činy) a objasněnost v roce 2017, Str. 60

Příloha č.4: Skutky (trestné činy) a objasněnost v roce 2018, Str. 61

Příloha č.5: Skutky (trestné činy) a objasněnost v roce 2019, Str. 61

Příloha č.6: Skutky (trestné činy) a objasněnost v roce 2020, Str. 62

Příloha č.7: Počet zaměstnanců a průměrné hrubé měsíční mzdy, Str. 63

Příloha č.1: Osoby ohrožené příjmovou chudobou v letech 2016–2021

Tak. 19 Osoby ohrožené příjmovou chudobou v letech 2016–2021
Příjmová chudoba podle vybraných charakteristik osob a domácností
Persons at-risk-of-poverty, 2016–2021
Monetary poverty by person and household characteristics

Živní podmínky
Statistics on Income and Living Conditions

	Hranice příjmové chudoby						At-risk-of-poverty threshold						
	60%						70%						
	medián ekvivalovaného disponibilního příjmu						of median equivalized disposable income						
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2016	2017	2018	2019	2020	2021	
Počet osob pod hranici příjmové chudoby (v tis.)	1 000,5	947,8	996,2	1 057,3	992,6	901,2	1 746,8	1 752,4	1 780,6	1 886,3	1 882,7	1 704,5	Persons under at-risk-of-poverty threshold
Míra příjmové chudoby (podíl z celkového počtu osob v %)	9,7	9,1	9,6	10,1	9,5	8,8	16,9	16,9	17,1	18,1	18,0	16,3	At-risk-of-poverty rate (share of persons under poverty threshold in total population - %)
Hranice příjmové chudoby (Kč)	128 287	134 324	143 353	153 811	162 680	168 655	149 698	156 723	167 481	179 446	180 960	196 784	At-risk-of-poverty threshold (CZK)
Osoby s příjmem pod hranici příjmové chudoby podle vybraných charakteristik (podíl těchto osob v příslušné skupině v %)													Persons under at-risk-of-poverty threshold by selected characteristics (share in appropriate group - %)
Pohlaví muž	8,5	7,6	7,8	8,1	7,2	7,1	14,3	14,2	14,2	15,3	14,8	13,6	Sex male
ženy	10,8	10,7	11,4	12,1	11,7	10,1	19,4	19,6	20,0	20,8	21,1	18,8	female
Věk do 18 let	14,1	11,6	11,0	11,2	11,1	11,4	21,0	19,6	16,7	17,6	18,6	19,5	Age less than 18
18-64	8,8	7,9	7,7	7,8	7,3	7,0	14,1	14,0	12,9	13,1	12,9	12,6	18-64
z toho: 18-24	12,8	11,2	10,3	8,4	8,1	8,5	19,7	19,1	17,6	17,0	16,8	15,8	incl. 18-24
25-49	8,2	6,9	6,7	6,7	6,7	6,7	13,1	12,8	11,2	11,7	11,9	12,2	25-49
50-64	8,5	8,8	8,8	8,2	7,8	7,3	13,9	14,5	14,6	14,4	13,7	12,2	50-64
65 a více	8,1	10,7	14,2	16,6	14,7	10,5	22,4	24,0	31,3	34,4	32,9	24,3	65 or more
Nejběžnější ekonomická aktivita (osoby ve věku 16+)													Most frequent activity status (persons aged 16+)
pracující celkem	3,8	3,5	3,4	3,5	3,7	3,5	7,7	7,9	7,1	7,1	7,6	7,4	at work, total
nezaměstnaní	52,2	48,6	53,2	52,7	52,9	51,1	61,4	61,3	62,6	61,8	64,9	60,4	unemployed
sdělníci	8,1	10,8	14,2	16,7	14,9	10,5	21,7	23,7	30,6	34,3	33,0	24,3	retired
ostatní neaktivní	14,5	13,4	14,5	16,3	14,3	13,6	23,0	23,6	23,7	26,6	24,6	23,8	other inactive
Právní forma užívání bytu													Legal form of flat use
vlastníci a bezplatné užívání	6,6	6,7	7,4	8,0	6,8	6,0	13,5	13,7	14,3	15,6	14,7	13,1	owner and rent free
nájemní	23,8	20,9	23,6	23,4	23,1	21,4	32,6	32,4	31,1	30,4	34,2	31,5	tenant
Typ domácnosti													Type of household
domácnost bez dětí celkem	7,9	8,7	9,7	13,8	9,7	7,9	15,8	16,9	19,3	20,6	19,8	16,0	household without dependent children, total
jednotlivci celkem	20,2	24,3	27,8	29,2	26,8	21,9	41,1	42,8	46,3	47,2	45,7	41,7	one person household, total
z toho: muži	15,5	16,2	17,5	18,0	17,1	15,3	27,9	29,0	30,6	32,3	31,1	27,7	incl. male
ženy	23,3	29,3	34,3	37,0	33,5	26,6	30,0	31,5	36,2	37,4	35,9	31,6	female
jednotlivci do 65 let	20,1	20,2	18,5	17,1	15,9	15,9	30,4	29,0	27,1	25,3	25,1	26,5	one person household, aged less than 65 years
jednotlivci 65 a více let	20,2	28,3	36,9	41,2	37,4	27,8	32,0	36,6	45,1	46,7	45,8	37,0	one person household, aged 65 years or more
2 dospělí, z toho jeden 65 a více let	2,9	3,1	4,1	4,7	4,7	3,1	9,0	9,5	16,9	19,2	18,7	9,4	2 adults, at least one over 65 years or more
2 dospělí, okolo 65 let	7,1	6,5	5,8	6,2	5,4	4,3	10,4	9,5	10,3	9,3	8,6	5,9	2 adults, both under 65 years
ostatní domácnosti bez dětí	1,7	1,7	1,4	1,8	0,8	0,6	3,8	7,1	4,1	4,1	3,9	4,1	other households without dependent children
domácnost se závislými dětmi celkem	11,5	9,6	9,5	9,5	9,3	9,2	18,0	17,0	15,0	15,8	16,3	16,5	household with dependent children, total
1 dospělí, alespoň 1 závislé dítě	37,0	31,4	30,1	30,8	32,4	32,4	32,8	30,5	45,0	44,0	47,1	46,9	1 adult, one or more dep. children
2 dospělí, 1 závislé dítě	6,4	7,0	8,5	7,1	5,5	3,8	11,8	12,5	12,6	12,8	9,0	8,6	2 adults, one dependent child
2 dospělí, 2 závislé děti	9,3	6,2	5,8	6,1	6,8	7,1	14,7	12,1	10,6	11,3	14,2	13,8	2 adults, two dependent children
2 dospělí, 3 a více závislých dětí	21,0	17,4	13,7	17,6	14,6	18,6	28,1	29,1	22,5	26,6	26,7	30,6	2 adults, three or more dependent children
ostatní domácnosti se závislými dětmi	5,7	5,6	5,9	5,0	4,8	3,5	11,1	10,7	9,4	9,4	8,7	8,1	other households with one or more dep. children
Všechny Laekenovy indikátory příjmové chudoby	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Selected Laeken indicators of poverty						
Koeficient příjmové nerovnosti S80/S20	3,5	3,4	3,3	3,3	3,3	3,4	S80/S20 income quintile share ratio						
Relativní propad příjmu							Relative median at-risk-of-poverty gap						
osoby celkem	19,5	16,6	15,0	14,1	14,8	16,7	persons, total						
muži	22,7	18,4	16,4	14,7	15,8	19,6	male						
ženy	16,6	15,1	14,0	13,7	14,7	14,7	female						
Gini koeficient	25,1	24,5	24,0	24,0	24,2	24,8	Coefficient Gini						

Příloha č.2: Skutky (trestné činy) a objasněnost v roce 2016

Veřejná databáze

Skutky (trestné činy) a objasněnost¹

Období: rok 2016

Území: Česká republika

	Trestné činy		Objasněnost trestných činů (%)	Spáchané skutky			Stíhané, vyšetřované osoby					
	registrované	objasněné		pod vlivem alkoholu	recidivisty	nezletilými (0-14 let)	mladistvými (15-17 let)	celkem	z toho			
								recidivisté	nezletilí	mladiství	ženy	
Kriminallta celkem	218 162	101 678	46,6	12 043	53 856	1 072	2 111					
z hospodářská	28 306	15 605	55,1	69	5 309	34	75					
toho obecná	160 614	60 306	37,6	3 625	37 904	1 006	1 977					
v násilná	14 233	10 150	71,3	1 625	4 892	235	388					
tom z toho vraždy celkem	136	127	93,4	32	38	2	4					
loupeže celkem	1 646	1 004	61	71	581	75	112					
mravnostní	2 241	1 552	69,3	84	451	132	206					
z toho znásilnění	649	448	69	60	160	15	29					
majetková	118 082	29 018	24,6	766	20 981	368	851					
z toho prosté	71 224	17 551	24,6	391	13 522	176	490					
krádeže vloupáním	28 220	6 314	22,4	84	4 919	123	266					
z do bytů	2 823	606	21,5	10	26	9	20					
toho do												
rodinných domů	3 272	802	24,5	13	581	16	27					
do víkend, chat soukromých osob	1 931	614	31,8	6	506	10	13					
ostatní obecná	26 058	19 586	75,2	1 150	11 580	271	532					

Kód: KR16/4/5

¹ Zdroj informací: Policiejní prezidium ČR. Nezahrnuje trestné činy evidované službou cizinecké policie a službou železniční policie.

Značky použité v tabulkách

- ležatá čárka (pomlčka) na místě čísla značí, že se jev nevyskytoval
 - tečka na místě čísla značí, že údaj není k dispozici
 - nebo je nesplnitelný
 x ležatý klíček (malé písmeno x) na místě čísla značí, že zápis není možný z logických důvodů
 0 nula se používá pro označení číselných údajů menších než polovina zvolené měřicí jednotky
 i. d. individuální (důvěrný) údaj

Zdroj: Český statistický úřad, Veřejná databáze

URL: <https://vdb.cso.cz/vdb/w2/?fscs/cs/shortUrl?u=Bob75572>

Vygenerováno: 22.01.2022 17:55:22

Příloha č.3: Skutky (trestné činy) a objasněnost v roce 2017

Veřejná databáze

Skutky (trestné činy) a objasněnost¹

Období: rok 2017

Území: Česká republika

	Trestné činy		Objasněnost trestných činů (%)	Spáchané skutky			Stíhané, vyšetřované osoby					
	registrované	objasněné		pod vlivem alkoholu	recidivisty	nezletilými (0-14 let)	mladistvými (15-17 let)	celkem	z toho			
								recidivisté	nezletilí	mladiství	ženy	
Kriminallta celkem	202 303	94 890	46,9	11 023	43 342	1 062	2 140	87 168	34 088	1 723	2 418	14 831
z hospodářská	26 294	14 238	54,2	61	3 489	35	98	13 768	3 221	55	158	4 095
toho obecná	150 167	58 215	38,8	3 505	31 978	995	1 985	52 452	24 533	1 624	2 218	7 458
v násilná	13 672	9 783	71,6	1 567	4 060	223	379	10 971	4 054	400	509	1 027
tom z toho vraždy celkem	146	138	94,5	43	50	-	7	153	53	-	11	28
loupeže celkem	1 585	1 019	64,3	79	547	70	113	1 460	622	157	147	128
mravnostní	2 363	1 607	68	95	355	132	223	1 492	298	160	274	93
z toho znásilnění	598	418	69,9	52	130	14	20	446	129	25	29	7
majetková	108 497	27 765	25,6	761	18 080	403	889	24 021	13 021	729	1 026	3 961
z toho prosté	66 101	17 078	25,8	361	11 936	183	464	15 047	9 169	303	559	2 734
krádeže vloupáním	24 127	5 714	23,7	103	4 096	122	310	5 169	3 006	244	355	352
z do bytů	2 518	681	27,1	9	481	12	33	707	434	22	40	70
toho do												
rodinných domů	2 947	703	23,9	19	498	15	30	790	474	26	44	45
do víkend, chat soukromých osob	1 768	543	30,7	4	396	6	20	430	264	12	26	22
ostatní obecná	25 635	19 060	74,4	1 082	9 483	237	494	18 613	8 658	389	564	2 561

Kód: KR17/4/5

¹ Zdroj informací: Policiejní prezidium ČR. Nezahrnuje trestné činy evidované službou cizinecké policie a službou železniční policie.

Značky použité v tabulkách

- ležatá čárka (pomlčka) na místě čísla značí, že se jev nevyskytoval
 - tečka na místě čísla značí, že údaj není k dispozici
 - nebo je nesplnitelný
 x ležatý klíček (malé písmeno x) na místě čísla značí, že zápis není možný z logických důvodů
 0 nula se používá pro označení číselných údajů menších než polovina zvolené měřicí jednotky
 i. d. individuální (důvěrný) údaj

Zdroj: Český statistický úřad, Veřejná databáze

URL: <https://vdb.cso.cz/vdb/w2/?fscs/cs/shortUrl?u=728ceeb0>

Vygenerováno: 22.01.2022 18:02:27

Příloha č.4: Skutky (trestné činy) a objasněnost v roce 2018

Veřejná databáze

Skutky (trestné činy) a objasněnost¹

Období: rok 2018
Území: Česká republika

	Trestné činy		Objasněnost trestných čin ² (%)	Spáchané skutky			Stíhané, vyšetřované osoby					
	registrované	objasněné		pod vlivem alkoholu	recidivisty	nezletilými (0-14 let)	mladistvými (15-17 let)	celkem	z toho			
								recidivisté	nezletilí	mladiství	ženy	
Kriminální celkem	192 405	92 795	48,2	12 402	46 348	1 334	2 656	84 990	32 215	1 727	2 423	14 418
z hospodářská	24 837	13 298	53,5	58	3 575	50	127	12 633	2 761	70	150	3 549
toho obecná	141 581	57 215	40,4	3 935	35 167	1 238	2 459	51 562	23 756	1 620	2 227	7 345
v násilná	13 553	9 506	70,1	1 719	4 328	266	512	10 718	3 763	387	613	1 056
tom z toho vraždy celkem	116	104	89,7	27	35	2	4	112	33	4	5	16
koupeře celkem	1 406	891	63,4	70	469	76	151	1 458	509	154	179	141
mravnostní	2 655	1 766	66,5	100	390	174	319	1 557	298	189	277	107
z toho znásilnění	651	439	67,4	55	131	21	26	439	114	24	29	6
majetková	98 670	25 759	26,1	826	19 599	434	950	22 246	12 001	621	865	3 708
z toho prostě	59 438	16 191	27,2	434	12 775	222	551	14 287	8 660	283	505	2 662
krádeže v lupápním	21 151	5 014	23,7	88	4 626	134	284	4 485	2 616	200	281	329
z do bytů	2 171	495	22,8	9	400	18	40	594	310	35	52	68
toho do												
rodinných domů	2 553	630	24,7	12	491	15	32	704	380	31	35	65
do víkend, chat soukromých osob	1 305	385	29,5	4	380	10	20	360	222	13	18	26
ostatní obecná	26 703	20 184	75,6	1 290	10 850	364	678	19 850	9 285	482	648	2 688

Kód: KR104/5

¹ Zdroj informací: Policejní prezidium ČR.
Nezahrnuje trestné činy evidované službou cizinecké policie a službou železniční policie.

Značky použité v tabulkách

- ležatá čárka (pomlčka) na místě čísla značí, že se jev nevyskytoval
- tečka na místě čísla značí, že údaj není k dispozici nebo je nespolehlivý
x ležatý křížek (malé písmeno x) na místě čísla značí, že zápis není možný z logických důvodů
0 nula se používá pro označení číselných údajů menších než polovina zvolené měřicí jednotky
l. d. individuální (důvěrný) údaj

Zdroj: Český statistický úřad, Veřejná databáze

URL: https://web.cso.cz/vybzoo2/faces/cs/shortUrl?_af=03115a2

Vygenerováno: 22.01.2022 18:05:21

Příloha č.5: Skutky (trestné činy) a objasněnost v roce 2019

Veřejná databáze

Skutky (trestné činy) a objasněnost¹

Období: rok 2019
Území: Česká republika

	Trestné činy		Objasněnost trestných čin ² (%)	Spáchané skutky			Stíhané, vyšetřované osoby					
	registrované	objasněné		pod vlivem alkoholu	recidivisty	nezletilými (0-14 let)	mladistvými (15-17 let)	celkem	z toho			
								recidivisté	nezletilí	mladiství	ženy	
Kriminální celkem	199 221	93 202	0,5	12 207	47 904	1 575	2 572	86 209	33 597	1 879	2 408	14 853
z hospodářská	24 589	11 898	0,5	39	3 680	72	118	11 953	2 762	100	145	3 415
toho obecná	145 829	58 669	0,4	3 332	36 531	1 473	2 378	53 575	25 391	1 758	2 205	7 761
v násilná	13 406	9 364	0,7	1 497	4 240	315	498	10 584	3 725	422	577	960
tom z toho vraždy celkem	143	128	0,9	31	39	1	5	136	39	1	7	23
koupeře celkem	1 439	963	66,9	63	507	114	135	1 437	536	184	167	112
mravnostní	2 733	1 853	0,7	65	454	216	340	1 669	333	231	296	129
z toho znásilnění	683	441	64,6	34	149	28	42	451	127	30	37	3
majetková	102 136	27 063	0,3	642	20 648	530	939	4 904	1 662	178	179	889
z toho prostě	59 850	17 219	0,3	321	13 676	276	491	15 078	9 462	297	490	2 795
krádeže v lupápním	22 161	5 157	0,2	55	4 572	135	260	4 633	2 755	199	252	370
z do bytů	2 144	439	0,2	-	361	11	24	562	329	25	25	74
toho do												
rodinných domů	2 748	639	0,2	11	530	13	27	720	441	23	33	64
do víkend, chat soukromých osob	1 633	497	0,3	9	468	6	17	435	272	14	19	36
ostatní obecná	27 354	20 389	0,7	1 128	11 189	412	601	20 883	9 975	504	615	2 912

Kód: KR104/5

¹ Zdroj informací: Policejní prezidium ČR.
Nezahrnuje trestné činy evidované službou cizinecké policie a službou železniční policie.

Značky použité v tabulkách

- ležatá čárka (pomlčka) na místě čísla značí, že se jev nevyskytoval
- tečka na místě čísla značí, že údaj není k dispozici nebo je nespolehlivý
x ležatý křížek (malé písmeno x) na místě čísla značí, že zápis není možný z logických důvodů
0 nula se používá pro označení číselných údajů menších než polovina zvolené měřicí jednotky
l. d. individuální (důvěrný) údaj

Zdroj: Český statistický úřad, Veřejná databáze

URL: https://web.cso.cz/vybzoo2/faces/cs/shortUrl?_af=51f592

Vygenerováno: 22.01.2022 18:13:58

Příloha č.6: Skutky (trestné činy) a objasněnost v roce 2020

Veřejná databáze

Skutky (trestné činy) a objasněnost¹

Období: rok 2020
Území: Česká republika

	Trestné činy		Objasněnost trestných činů (%)	Spáchané skutky				Stíhané, vyšetřované osoby				
	registrované	objasněné		pod vlivem alkoholu	recidivisty	nezletilými (0-14 let)	mládežními (15-17 let)	celkem	recidivisté	nezletilí	z toho	
											mládežní	ženy
Kriminálta celkem	165 525	77 786	47	10 405	37 205	1 069	1 817	75 405	30 070	1 636	2 060	12 346
z hospodářská	18 528	8 062	43,5	25	2 151	42	76	9 601	2 233	70	129	2 835
toho obecná	121 981	50 722	41,6	2 392	29 195	1 006	1 682	46 900	22 849	1 551	1 907	6 207
v následná	12 247	8 162	66,6	994	3 476	196	348	9 433	3 555	352	465	917
tom z toho vraždy celkem	130	120	92,3	38	40	1	3	127	39	1	3	21
loupeže celkem	1 248	837	67,1	33	420	77	122	1 285	519	170	173	105
mravnostní	2 605	1 529	58,7	50	295	176	188	1 499	277	231	250	117
z toho znásilnění	639	370	57,9	24	107	23	29	418	111	44	41	7
mejteřková	82 116	22 574	27,5	385	15 455	334	630	19 431	10 940	585	735	2 971
z toho prosté	45 638	14 146	31	202	10 388	178	378	12 307	7 855	274	441	2 006
krádeže vloupáním	20 661	4 915	23,8	39	3 667	84	165	4 388	2 598	172	231	316
z do bytů	1 861	424	22,8	2	295	10	16	521	315	17	26	59
toho do												
rodinných domů	2 199	529	24,1	13	388	11	24	701	417	33	35	54
do vikend, chat soukromých osob	1 452	413	28,4	2	306	12	12	388	239	16	17	25
ostatní obecná	25 013	18 457	73,8	963	9 969	300	516	19 268	9 629	438	624	2 386

Kód: KR104/5

¹ Zdroj informací: Policejní prezidium ČR.

Nezahrnuje trestné činy evidované službou cizinecké policie a službou lezecké policie.

Značky použité v tabulkách

- ležatá čárka (pomlčka) na místě čísla značí, že se jev nevyskytl
- tečka na místě čísla značí, že údaj není k dispozici nebo je nespolehlivý
- x ležatý křížek (malé písmeno x) na místě čísla značí, že zázpis není možný z logických důvodů
- 0 nula se používá pro označení číselných údajů menších než polovina zvolené měřicí jednotky (t.j. individuální (důvěrný) údaj)

Zdroj: Český statistický úřad, Veřejná databáze

URL: https://vdb.cso.cz/vdb/vy2/faces/cjs/short1.r?_afz=264037b0

Vygenerováno: 22.01.2022 18:16:49

Příloha č.7: Počet zaměstnanců a průměrné hrubé měsíční mzdy

Počet zaměstnanců a průměrné hrubé měsíční mzdy

Území: Česká republika

	Průměrný evidenční počet zaměstnanců (přepočtený)	Průměrná měsíční mzda (na přepočtené počty zaměstnanců)	Průměrný evidenční počet zaměstnanců (fyzický)	Průměrná měsíční mzda (na fyzické osoby)
	v tis.osob	v Kč	v tis.osob	v Kč
2020 ¹⁾	3 979,2	35 662	4 159,1	34 119
2019 ²⁾	4 061,7	34 578	4 226,7	33 228
2018 ²⁾	4 073,7	32 051	4 211,0	31 006
2017	4 012,3	29 638	4 142,9	28 704
2016	3 925,7	27 764	4 061,3	26 837
2015	3 856,9	26 591	3 991,1	25 697
2014	3 778,5	25 768	3 909,3	24 906
2013	3 737,4	25 035	3 863,0	24 221
2012	3 775,1	25 067	3 902,0	24 252
2011	3 773,3	24 455	3 905,5	23 627
2010	3 786,1	23 864	3 910,4	23 105
2009	3 815,9	23 344	3 940,0	22 609
2008	4 037,2	22 592	4 167,1	21 887
2007	4 003,4	20 957	4 137,0	20 280
2006	3 934,9	19 546	4 067,0	18 912
2005	3 907,1	18 344	4 035,6	17 760
2004	3 846,6	17 466	3 968,3	16 930
2003	3 837,4	16 430	3 963,7	15 906
2002	3 836,5	15 524	3 970,6	15 000
2001	3 936,8	14 378	4 068,1	13 914
2000	3 894,3	13 219	4 012,2	12 831

Poznámky

¹⁾ předběžný údaj

²⁾ definitivní údaj